

GLAS

umirovljenika

Glasillo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 326

ISSN 1849 -7837 // Zagreb, veljača 2024. // Godina XXX.

UVODNA RIJEČ

Uvratilovka kao populizam

Piše: Jasna A. Petrović

U socijalizmu je to bilo zbog socijalnog mira. U ondašnjem mekom totalitarizmu to se zvalo uvratilovka, zgodna izlika za kraljeve i prinčeve socijalizma, one koji su željeli, znali i imali, bez obzira na svoje stvarne sposobnosti. U zamagljenim sferama društvene nadgradnje, da ostanemo u socijalističkom i marksističkom rječniku, uvratilovka je danas snažnija nego ikad. Kako, pitate se? Pitajte sami sebe.

Eto, vi ste radili 20 godina i plaćali poljoprivredni ili obrtnički mirovinski doprinos, a sada biste htjeli mirovinu višu „od susjede“. Nerijetko se tako javljaju umirovljenici koji se ljute što je njihova susjeda, koja ionako ima mirovinu višu od njih, kod usklađivanja dobila veći iznos nego oni. Nije ih briga što je to i ovdje i ondje 5 posto, već oni hoće tzv. linearni iznos povećanja. Ako je susjeda dobila 40 eura, i oni hoće u zno isti iznos. Nije ih briga je li susjeda završila dva fakulteta, radila komplicirane i odgovorne poslove za visoku plaću i šaltala u državni proračun nemale mirovinske doprinose, te k tome radila 45 godina i dobila za to i bonifikaciju.

Njih je briga što susjeda dobije više. I onda imate onu drugu grupu s dna prihoda, bake koje nisu uopće radile legalno, već uz podizanje djece, samo na crno, a sada primaju nacionalnu naknadu za siromahe. Umirovljenica koja je jedva skupila 15 godina staža za minimalni mirovinski uvjet, smatra da ona treba imati više od 176 eura, barem duplo u odnosu na susjedu koja prima nacionalnu naknadu od 150 eura, a nije nikada radila. Naravno, i jednoj i drugoj to je premalo za preživljavanje, pa po društvenim mrežama ili pred seoskom trgovinom zahtijevaju mirovinu od 700, a neki i od 1.000 eura, i to za sve jednako. Svima isto, to je poruka!

Uvratilovka je ušla i u programe umirovljeničkih stranaka, pa HSU u šoku sluša stručnjake koje je sam okupio na okruglom stolu, koji mu kažu da su ipak skloniji usklađivanju mirovina prema postotcima, tj. onima koji su dulje radili i plaćali više doprinose, pravedno je dati više. „Siromasi“ traže iste penzije za sve, jer kruh košta isto za svakoga. Istu tzv. linearnu politiku usklađivanja mirovina zagovara i umirovljenički blok „Umirovljenici zajedno“, što sigurno većina siromašnijih umirovljenika pozdravlja, pa bi im svima taj populizam mogao donijeti koji glas na izborima.

Iako je egalitarizam bio ispisan na zastavama demokratskih pokreta, on nije propisivao da svi trebaju imati zelene oči i biti jednako visoki. Niti da moraju imati istu plaću za različiti rad. Od egalitarnosti do utilitarizma velik je put. Temeljna težnja utilitarizma jest najveća sreća najvećeg broja ljudi. To je misao koja ih vodi; što je moguće većem broju ljudi treba osigurati što je moguće veću količinu sreće. Stoga motto utilitarizma glasi najveća sreća najvećeg broja. Tako bi ispalo da treba uzeti ukupnu masu raspoloživu za mirovine i podijeliti je na jednake dijelove. Tako će veći broj ljudi biti (donekle) sretan.

Što vi kažete, da je u redu imati istu mirovinu ako niste radili, radili ste 15 godina ili čak 45? Kažete li da nam treba povratak u nerealizirani komunizam?

U OVOM BROJU:

BEZ KAZNE ZA
LAŽNE MIROVINE

Gospođa koja je
izbjegla zatvor

ANTE GAVRANOVIĆ (90),
DUGOGODIŠNJI PREDsjedNIK
NACIONALNOG VIJEĆA

Nema više
čekanja:
treba
podići
mirovine!

INVALIDI SU „PONIŠTENI“
Zakamuflirana
bijeda

NOVA KAMPANJA ZA DRUGI STUP
Panika zbog
„pohlepne države“

Stari umiru sami

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Panika zbog „pohlepne države“

U drugom tjednu siječnja 2024. godine pojavili su se bombastični naslovi u pojedinim hrvatskim medijima kako će novi umirovljenici ostati bez svoje mirovinske štednje iz drugog stupa, navodeći da oni koji su se odlučili primati mirovinu iz oba stupa, a 12 mjeseci od svog izbora ne potpišu ugovor o mirovini s mirovinskim osiguravajućim društvom (MOD-om) ostaje bez svoje štednje, jer će im je oduzeti država. Nastala je panika, i to najveća među umirovljenicima koji su već godinama u mirovini, uglavnom u prvom stupu. SUH-u je stizalo na desetine poziva, mailova, i upita na SUH-ovu Facebook stranicu Pokret protiv siromaštva starijih osoba, gdje preplašeni umirovljenici pitaju hoće li izgubiti cijelu mirovinu!

Nemir i strah najugroženijih

Iako je očigledno ovdje bila riječ i o novinarskom senzacionalizmu, nije isključeno i da iza svega stoji moćna financijsko-bankarska industrija jer je cilj postignut. Naslovi o oduzimanju mirovina iz drugog stupa od strane države unijeli su ogroman nemir i strah za egzistenciju kod brojnih umirovljenika. Mnogi umirovljenici koji ne poznaju dobro mirovinski sustav, a pritom su uglavnom umirovljeni u prvom stupu, krivo su shvatili da će im, dakle, netko oduzeti mirovinu, a mnogi od njih nikad ni nisu uplaćivali doprinose za drugi stup. Oni koji jesu, zbog nedovoljnog poznavanja svejedno su se osjetili ugroženo, da im netko otima njihovu „osobnu i nasljednu“ štednju.

Prava istina je da je Vlada od 1. siječnja 2024. izmijenila četiri zakona kojima prije svega želi ojačati štetni drugi mirovinski stup. A u ovom slučaju riječ je o sitnoj izmjeni koja se odnosi samo na desetak, maksimalno dvadesetak umirovljenika (nema službene javne evidencije) onih koji su se odlučili na mirovinu iz oba stupa, ali iz određenih razloga nisu potpisali ugovore s MOD-ovima. S obzirom da tih nekoliko slučajeva je odugovlačilo s potpisivanjem ugovora, neki čak i preko godinu, dvije dana, Vlada koja je vlasnik HR MOD-a je u dogovoru s MOD-om Raiffeisen banke odlučila tome stati na kraj, te im dati rok od 12 mjeseci da potpišu ugovor s MOD-om. A time se ujedno nastavila kampanja za promicanje drugog stupa, koji je samo 2023. godine napustilo više od 80 posto svih novih umirovljenika.

Mnogi od zabrinutih umirovljenika javljali su se SUH-u, čak i bijesni, što im netko pokušava oteti ono što je njihovo, ne shvaćajući da je sustav već odavno takav da ako se u trenutku umirovljenja odlučite na mirovinu samo iz prvog stupa, sva sredstva iz drugog stupa idu u državni proračun, ali vam se računa kao da ste cijelo vrijeme dok ste radili bili osigurani samo u prvom stupu i uplaćivali ne 15, nego 20 posto doprinosa i na to imate dodatak od 27 posto. Do ove godine, pak oni koji su se odlučivali na dvostupačne mirovine, dobivali su dodatak na drugi stup 20,25 posto, ali se sada i taj postotak podigao na 27 posto, kako bi se drugi stup učinio atraktivnijim.

Nasljedstvo ili protest

Realno gledajući, na prvu se čini jako čudno da bi netko se odlučio na mirovinu iz oba stupa odgađao potpisivanje ugovora s MOD-om, s obzirom da mu se tada isplaćuje samo dio mirovine, onaj iz prvog stupa, a ne isplaćuju mu se sredstva iz drugog stupa. Mediji su redom navodili ili prepisivali jedan

od drugog da je riječ isključivo o osobama koje znaju da su sredstva iz drugog stupa nasljedna, pa su odlučili ne dirati ta sredstva, kako bi ona ostala njihovim nasljednicima. Ta teza dijelom „drži vodu“, no sredstva iz drugog stupa nasljedna su i nakon potpisivanja ugovora s MOD-om, jer ste se već odlučili za mirovinu iz oba stupa.

Ali, da, moguće je da par osoba nije htjelo do daljnega da im se isplaćuje mirovina iz drugog stupa, jer su npr. imali dovoljno visoke iznose mirovine iz prvog stupa, a nisu htjeli da im se isplaćuje novac iz drugog stupa kako ga ne bi potrošili, a njihovim nasljednicima ostalo više kad njih jednog dana ne bude?!

No, iz nekoliko izvora iz Regosa smo saznali da postoji i par slučajeva imućnih umirovljenika, visokoobrazovanih, i ekonomske struke, koji su jako nezadovoljni načinom na koji se ulažu sredstva koja su uplaćivali u drugi stup, pa se mnogi zainate i ne žele potpisati ugovor s MOD-om, čime iskazuju svojevrstan protest. S obzirom da su situirani, to što im se ne isplaćuje dio mirovine iz drugog stupa ne predstavlja im nikakvu ekonomsku ugrozu, a znaju i da su ta sredstva nasljedna. No, sada je postavljen rok od 12 mjeseci za potpis ugovora s MOD-om, pa će se time riješiti problem - ako ga je uopće bilo.

Zastrašivanje s ciljem

Što je zapravo bio cilj nove zbrke i panike? Ništa, to je samo nastavak zastrašivanja budućih umirovljenika kako država stalno vrebala ukrasti im njihovu osobnu i nasljednu mirovinu, kako bi ih se privuklo da se pri umirovljenju odlučuju za mirovinu iz oba stupa. To je još samo jedan nastavak propagandne kampanje financijske industrije, a novinari su u tome našli priliku zagrijati atmosferu i opet lupiti po državi, kao što su prije toga optužili vlast da misli ukrasti pet posto štednje za ulaganje u državno profitabilne investicije, umjesto da su naglasili kako država misli jamčiti za sigurnost takvih ulaganja.

Financijska industrija u Hrvatskoj je izuzetno moćna, ima snažan utjecaj na medije, kao i na dio znanstvenika. Stoga je važno prestati zbunjivati narod poluinformacijama, a sve kako bi drugi obvezni mirovinski stup, unatoč neisplativosti za većinu umirovljenika, nastavio vrtjeti svoju casino priču.

Jasna. A. Petrović

INVALIDI SU „PONIŠTENI“

Zakamuflirana bijeda

Koja je kategorija umirovljenika najugroženija, najzapostavljena, bačena na dno, poništena? To su svakako invalidski umirovljenici, jer kad ne uračunamo one koji su takvu mirovinu ostvarili temeljem međunarodnih ugovora, danas ih je službeno samo 88.800 korisnika, i to s prosječnom mirovinom od 400,47 eura. Invalidski umirovljenici imaju medijan mirovine samo 370,65 eura, što znači da ih preko polovice ima mirovine niže od medijana. Bijedne mirovine. Ako si osoba s invaliditetom i k tome samac, tvoja je mirovina preniska za preživljavanje.

Ima li takvih invalidskih umirovljenika previše, pa su im zato mirovine tako niske, jer bi vlasti bilo preskupo podići im mirovine? Netočno. Ima ih samo 9,38 posto od ukupnog broja od 946.347 umirovljenika bez onih s međunarodnim ugovorima. No, nemojte misliti da je uvijek bilo tako.

Još u staroj Jugi se osamdesetih godina zakonski pogodovalo masovnom odlasku radnika u različite oblike invalidskih mirovina, kad su i invalidi rada s preostalom radnom sposobnošću ili čak punim radom na nekom drugom radnom mjestu, stjecali pravo na invalidsku mirovinu. Pravi bum je nastao tijekom i poslije Domovinskog rata, kad su se firme „dogovarale“ o masovnom invalidskom umirovljenju svojih viškova radnika, kako bi se lakše privatizirale. I tako po kraju rata imamo gomile invalidskih umirovljenika, pa je još 2003. godine statistički zabilježeno čak 235.134 invalidskih umirovljenika s prosječnom mirovinom od 228 eura, a brojčano ih je bilo 23,33 posto svih umirovljenika. E, to se već zove velika brojka!

Pa je po ugledu na neke europske zemlje, posebno Njemačku i Francusku, 2014. godine ministar Mirando Mršić zakonski propisao da se s navršanjem godina za starosnu mirovinu sve invalidske umirovljenike prebacuje u starosne umirovljenike. Uz istu visinu mirovine, tek statistike radi. Mršiću nije palo na pamet toj ugroženoj kategoriji umirovljenika povećati mirovine, koje su i tada i danas izrazito niske, već ih je samo zakamuflirao u starosne umirovljenike.

I sada imamo dva problema. Problem broj jedan je što su invalidski umirovljenici poumivali zbog bolesti i siromaštva jer su

imali bijedne mirovine, a drugi su prebacivani u starosne, s jednako bijednim mirovinama. Europska komisija nam već ozbiljno zamjera problem nedovoljne adekvatnosti svih mirovina, a posebno invalidskih, te će se konačno krenuti u borbu za zakonske izmjene u korist invalidskih umirovljenika.

Problem broj dva je to što se ubacivanjem enormnih količina invalidskih umirovljenika čim napune 65 godina u statistike starosnih umirovljenika, došlo do posve nerealnih statistika. Tako ispada da se naši umirovljenici umirovljuju sa sve nižim radnim stažem, a to je samo zato što su se u taj prosjek preselili invalidi sa svojih prosječno 21-22 godine radno staža. I onda neki povampireni znanstvenici klepeću kako hitno treba dići dob za odlazak u mirovinu na 67 godina, a zapravo se umirovljujemo sve stariji. Puno je tu zbrke i zaista zadnji trenutak da zagrizemo u kiselu jabuku najotpisanijih – invalidskih umirovljenika.

J.A.P.

DRŽAVA GULI OVRŠENE UMIROVLJENIKE

18.000 umirovljenika na rubu očaja

Prema podacima HZMO-a na mirovinama korisnika za mjesec prosinac 2023., a koje su isplaćene u siječnju 2024., provedeno je ukupno 19.337 ovrha. Većina ovrha, njih 17.270 su zbog naplate kredita, režija i sl., a 1.705 ovrha po osnovi zakonskog uzdržavanja i uzdržavanja djece, te 362 ovrhe u korist fizičkih osoba, koje se u pravilu odnose na „naplatu ostalih vrsta tražbina“. Iz HZMO-a kažu kako vode evidenciju prema broju provedenih ovrha, a ne prema broju korisnika, tako da broj ovršenih korisnika je u pravilu manji od broja ovrha s obzirom na to da jedan korisnik može imati više ovrha.

Ovrha se provodi u skladu s člankom 173. stavak 1. i 2. Ovršnog zakona tako da se u odnosu na visinu mirovine i vrstu tražbine određuje dio mirovine izuzet od ovrhe, pa iz HZMO-a kažu kako se stoga ne vodi posebno evidencija o postotku ovršene mirovine. Pa tako imamo slučajeve umirovljenog brač-

nog para Račić koji je zbog nezaposlenog sina morao plaćati čak tri četvrtine od svojih mirovina za alimentaciju unučadi, pa im je tako od 8.000 kuna dviju mirovina za život ostajalo 2.000 kuna. U većini slučajeva ovršenih umirovljenika riječ je o onima kojima se skida jedna četvrtina prihoda. No, postoje i slučajevi poput onoga 86-godišnjeg S.K. iz Rijeke (podaci poznati redakciji) koji je posudio novac za prijatelja od jedne agencije, gdje je morao potpisati da je dobio 40.000 eura, a dali su mu zapravo 20.000 eura. S obzirom da je upao u novčane probleme, i nije mogao vratiti novac agencije, a kamate se gomilale, na kraju mu je ovršavana cijela mirovina, unatoč činjenici da Ovršni zakon dopušta maksimalno ovršavanje tri četvrtine prihoda.

Kako je to moguće? Zato što je S.K. nagovoren od agencije da potpiše tu opciju! No, većina ljudi ne zna da je dovoljno otići

u prvu ispostavu HZMO-a i dati izjavu da ne žele da im se ovršava cijela mirovina. Tako je i učinio i S.K. i spasio se prosjačkog štapa.

Velik problem kod ovrha su i kamate koje se nagomilavaju pa dug neprekidno raste, zbog čega SUH i MUH već godinama traže da se građanima prvo omogući isplata glavnice duga, a tek onda kamata. No, da ne bude sve ipak tako crno, treba reći i da je broj ovršenih umirovljenika iz godine u godinu sve manji, pa je tako 2011. godine bilo prosječno 41.000 ovrha nad mirovinama, 2015. godine 30.000, zatim 2019. 24.339, te je broj sada pao ispod 20.000. Tjedno nam stižu pisma ovršenih umirovljenika koji sve više stoje u redovima pred javnim kuhinjama ili skupljaju plastične boce. Doživotno neće isplatiti dugove, ako se stalno ovršava kamate. Država, halo, prestani pogodovati bankama i lihvarima i spašavaj ovršene umirovljenike!

I.K.

Škaričić osuđen za drugo (ne)djelo

Nekadašnji HDZ-ov gradonačelnik Omiša i član predsjedništva županijskog HDZ-a Ivan Škaričić (64) u ponovljenom je postupku na splitskom Županijskom sudu 1. veljače 2024. osuđen nepravomoćno na pola godine zatvora s rokom kušnje od godinu dana, i to zbog zlouporabe položaja i ovlasti koje je počinio prije više od 20 godina kada je bio na vlasti. Osim ove simbolične uvjetne kazne, Škaričić mora u roku od 15 dana presude Gradu Omišu platiti 10 tisuća i 677 eura protupravne koristi koju je ostvario kaznenim djelom. Prvi je put, krajem rujna 2018. godine, bio osuđen na godinu dana zatvora s rokom kušnje od dvije godine, no ta je presuda ukinuta.

USKOK ga je optužio da je kao gradonačelnik u razdoblju od 10. srpnja 2008. do 12. ožujka 2013. godine s tvrtkom "Modus d.o.o." zaključio dva ugovora o istraživanju javnog mnijenja, iako je "bio svjestan da Gradu Omišu takva istraživanja nisu bila potrebna". USKOK je smatrao da je oštetio Grad Omiš za ukupno 80 tisuća kuna. No, to je ništa prema šteti koju je, smatra Sindikat umirovljenika Hrvatske, Škaričić počinio dok je bio ravnatelj Doma za starije i nemoćne „Split“ u Vukovarskoj ulici. Naime, SUH je 19. svibnja 2020. godine podnio kaznenu prijavu protiv Škaričića Općinskom državnom odvjetništvu u Splitu, a zbog kaznenog djela protiv zdravlja ljudi.

Umrlo 18 osoba

U prijavi je SUH naveo kako je proboj koronavirusa u Dom za starije i nemoćne službeno otkriven 7. travnja kad je objavljeno kako je zaraženo desetero korisnika. Splitski Dom u međuvremenu je postao jedno od najsmrtonosnijih žarišta zaraze koronavirusom u Hrvatskoj – te je u trenutku slanja kaznene prijave bilo registrirano 69 zaraženih, a umrlo osamnaest korisnika. Ravnatelj Škaričić javno je priznao da su nekoliko dana prije primijetili povišenu temperaturu kod više korisnika, ali to nisu prijavili epidemiološkoj službi, jer nisu posumnjali na COVID 19.

Škaričić se branio činjenicom da on nije liječnik i ne može odgovarati na stručna pitanja, iako je temeljem funkcije koju obnaša odgovoran za sve što se u Domu dogodi. U prijavi SUH-a piše kako je bilo „točno međutim da nije kompetentan za svoj posao, jer je imenovan za ravnatelja bez natječaja i kvalifikacija jer je po struci „diplomirani arheolog i historičar“ (Izvor: Hrvatski sabor).

Problematično je i što inspekcija Ministarstva zdravstva vezano uz slučaj smrti korisnika nije utvrdila nikakve propuste te ustvrdila da „onaj dio zdravstveno inspeksijskog nadzora koji se odnosi na funkcioniranje Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije i liječnice Doma zdravlja u Splitu je gotov i tijekom istog nisu nađeni elementi krivog postupanja. Sve je sa zdravstvenog aspekta rađeno u skladu s propisima“.

Ima mrtvih, nema propusta

Dapače, niti inspekcija Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u svom inspeksijskom nadzoru nije našla nikakve propuste i utvrdila je da „osobe koje su radile na ovom slučaju drže kako su u splitskom Domu poštovali sve upute Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu

politiku koje se tiču sprječavanja zaraze korona virusom“.

Dakle, prema nalazima dviju inspekcija nisu nađeni nikakvi propusti, a zaključno s danom 18. svibnja 2020. godine u Domu je bilo 69 zaraženih, a preminulo 18 korisnika od koronavirusa, čime je potvrđeno da je navedeni Dom najveće žarište i „umiralište“ od koronavirusa u Republici Hrvatskoj i apsolutno treba preispitati odgovornost ravnatelja navedenog Doma za ovu tragično nastalu situaciju, osobito stoga jer se sumnjalo na postojanje virusa i desetak dana prije njegovog službenog otkrivanja u Domu. Tih desetak dana bi vjerojatno spasilo dio korisnika od obolijevanja i smanjilo broj ljudskih žrtava“, stoji u kaznenoj prijavi, u kojoj se zahtijeva i žurno postupanje Državnog odvjetništva Split, s obzirom da je u pitanju postojanje teškog kaznenog djela.

Podobnost a ne stručnost

Osim SUH-a brzo je reagirala i Hrvatska udruga ugovornih ordinacija (HUUGO), koja je podigla kaznenu prijavu protiv župana Splitsko-dalmatinske županije Blaženka Bobana, ravnatelja Škaričića, ravnatelja Doma zdravlja Marka Rađe, njegovog pomoćnika Dragomira Petrica, ali i pokojnog gradonačelnika Zagreba Milana Bandića, koji su prijavljeni na temelju Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, ali i ostalih članaka zakona koji pojašnjavaju kaznenu odgovornost rukovodećih političkih osoba i osobnu kaznenu odgovornost istih i ravnatelja ustanova u kojima je došlo do širenja zaraze i smrtnih slučajeva kao posljedice takvog postupanja.

U istoj prijavi HUUGO je optužio Bobana, Škaričića, Rađu i Petrica za nepotizam i dodjeljivanje položaja po političkoj podobnosti, a ne stručnosti.

“Zbog propusta i nepoštivanja protokola postupanja koje je trebao donijeti župan i krizni stožer SDŽ, u vrijeme epidemije došlo je do eskalacije zaraze po eksponencijalnom rastu čak i sa smrtnim posljedicama korisnika u Domu za nemoćne. Došlo je i do loših naknadnih odluka premještanja korisnika iz Splita u novu lokaciju “Biokovku” koja je udaljena 60 km od bolnice Križine, a što može dovesti do mogućeg proboja zaraze u druga mjesta“, stajalo je između ostalog u njihovoj prijavi, koju je prenio Večernji list.

Ni SUH-ova ni HUUGO-va prijava nisu imale učinka, ali je sad Škaričić nepravomoćno osuđen za neka (ne)djela koja je radio dok je bio gradonačelnik Omiša.

Igor Knežević

RADNIČKA FRONTA

Protiv privatizacije mirovinskog sustava

Glas umirovljenika pratit će i komentirati javne istupe političkih stranaka o mirovinskom sustavu

Dr.sc. Katarina Peović, glavna koordinatorica parlamentarne stranke Radnička fronta, nerijetko istupa za saborskom govornicom s pitanjima od interesa za radnike i umirovljenike. Kad je riječ o mirovinskom sustavu, uvijek naglašava da je temeljno načelo jačati prvi javni stup, te napustiti koncept nastavka privatizacije, jer taj pristup podrazumijeva da se radnicima, umjesto prava na mirovinu, određenu uplaćenim doprinosima i principima međugeneracijske solidarnosti, njihovi mirovinski doprinosi po sili zakona usmjeravaju na individualizirane račune iz kojih se kupuju razni oblici imovine o čijoj budućoj vrijednosti i prinosima ovise buduće mirovine svakog radnika tj. budućeg umirovljenika pojedinačno.

Tako radnici postaju prisilni kupci financijske imovine (po zadnjim izmjenama u tzv. "mini reformi mirovinskog sustava", čak i nekretnina iako se očekuje da pukne napuhani nekretninski balon, a da ne govorimo o tome da se na taj način diže cijene nekretnina) o kojima im ovisi buduća mirovina, makar najveći broj njih nema niti dovoljno znanja niti su u mogućnosti o tome donositi informirane odluke. U njihovo ime njihovom 'mirovinskom štednjom' i ulaganjima upravljaju četiri inozemne banke koje ubiru sigurne i visoke profite kroz razne naknade, ali rizik njihovih ulaganja uvijek snose sami radnici kao budući umirovljenici.

Štetnost drugog mirovinskog stupa

Umjesto da se ide prema ukidanju drugog mirovinskog stupa i poništenju privatizacije mirovinskog sustava, zadnjim zakonskim izmjenama (četiriju zakona koji reguliraju rad mirovinskih fondova) Vlada je od 1. siječnja 2024. proširila kategorije imovine u koje mogu ulagati privatni fondovi drugog stupa, te su radnici stavljeni pred još veći raspon izbora koje ne mogu izbjeći. Time se navodno diversificira rizik ulaganja i povećava mogućnost ostvarenja većih prinosa, a zapravo se dodatno individualizira rizik za svakog radnika koji mora odlučiti da li će o svim dodatnim opcijama sam odlučiti ili će prepustiti da se odluke u njegovo ime donose po unaprijed definiranom obrascu i gdje će u konačnici radnik snositi posljedice tih odluka.

U konačnici, kako dosadašnji „mito“ u vidu isplate 15 posto keša nije bio dovoljan, pa je čak 80-tak posto svih novoumirovljenih biralo povratak u mirovinu samo iz prvog stupa koja je bila povoljnija, sada se mito povećao na do 20 posto, kako bi se novac mogao nenamjenski

trošiti za pokrivanje ovrha, plaćanje dugova i investiranje u potrošnju. Peović naglašava kako su zapadnoeuropske zemlje redom odbacile model privatizacije mirovinskog sustava i zadržale se na (parametarski) modificiranim sustavima međugeneracijske solidarnosti što im je osiguralo i puno manje administrativne troškove upravljanja mirovinskim sustavom i osjetno više 'stope zamjene' - udjela prosječne penzije u prosječnoj plaći.

Razlozi ograničavanja ili potpunog ukidanja drugog stupa su povećanje javnog duga te financijski gubici koji su posljedično imali utjecaj na rezanje troškova socijalne sigurnosti te nižu stopu ulaganja u obrazovanje, zdravstvo i kulturu te povećanje poreza na potrošnju, ali su utjecali i na niže mirovine, poruka je Radničke fronte.

Kako bi ostvarili prinos na uplate koje svaki mjesec stižu u fond, OMF-ovi plasiraju sredstva koja radnici izdvajaju od bruto plaće i koja im je država povjerila na upravljanje toj istoj državi po kamatnoj stopi od oko 6 posto. Uvođenje drugog mirovinskog stupa povećalo je javni dug, poskupilo zaduživanje države, a mirovinski sustav postao je izloženiji opasnim rizicima špekulativnog financijskog kapitala. Drugi mirovinski stup stoga je potrebno ukinuti, a sredstva osiguranika koja se nalaze na računima obveznih mirovinskih fondova transferirati u državni proračun.

Tako bi se smanjio proračunski trošak servisiranja javnog duga te bi se istovremeno ukidanjem naknada za upravljanje ostvarile milijunske uštede koje bi se transferirale na mirovinske račune osiguranika. Sredstva uplaćena na mirovinske račune privatnih fondova su ustvari osobna imovina osiguranika, međutim njihova isplata na depozitne račune u bankama imala bi nepovoljan utjecaj na ekonomiju budući da bi uzrokovala inflacijski pritisak s kojim se industrijski nerazvijena ekonomija periferije poput Hrvatske ne bi mogla nositi.

Ukidanje svih povlaštenih mirovina

Prema Radničkoj fronti, „potrebno je ukinuti sve povlaštene mirovine (npr. za bivše saborske zastupnike) te lažne i previsoke invalidnine (ne i za prave invalide), koje su se obilato dijelile u 1990-ima radi stvaranja HDZ-ove klijentističke mreže i kao (neodrživa) zamjena za desetke tisuća radnih mjesta uništenih u privatizacijama i „tranziciji“. Dio uštede koji bi se ostvario rezanjem povlaštenih mirovina potrebno je preusmjeriti u prvi mirovinski stup.

Radnička fronta poziva i pomalo utopistički na postupno smanjivanje dobne granice umirovljenja na 55 godina (žene) i 60 godina (muškarci), umjesto ideje neoliberalističkih „znanstvenika“ da se u mirovinu ide tek sa najmanje 67 godina. Za razliku od trenutnih političkih trendova za povećavanjem dobi umirovljenja, a koji su u neskladu s tehnološkim razvojem čovječanstva, dobnu granicu umirovljenja postepeno treba smanjivati, a ne povećavati, naglašavaju.

loškim razvojem čovječanstva, dobnu granicu umirovljenja postepeno treba smanjivati, a ne povećavati, naglašavaju.

Nadalje, zahtijevaju subvencioniranje režija najugroženijim umirovljenicima, jer je prosječna mirovina u Hrvatskoj 2023. godine iznosila 479,21 eura. U susjednoj Sloveniji je prosječna mirovina 811,35 eura, znači za 332,14 eura više nego u Hrvatskoj! Udio prosječne neto mirovine u prosječnoj neto plaći je od 2018. do 2022. godine pao s 40 na 37 posto! Peović podsjeća kako je HDZ dao predizborno obećanje da će mirovine biti na razini od 50 posto plaće.

Zaustaviti siromaštvo

Čak 600.000 ili 52,5 % od ukupnog broja umirovljenika ima mirovine ispod praga rizika od siromaštva. Radnička fronta smatra da je potrebno najugroženijim umirovljenicima subvencionirati režije javnih i komunalnih poduzeća. Svi umirovljenici koji su odradili puni radni staž zaslužuju dostojanstvenu mirovinu pa predlažu da bi se uvođenjem poreza na neto bogatstvo mogle financirati mjere za poboljšanje života umirovljenika.

Radnička fronta smatra da dobnu granicu umirovljenja postupno treba smanjivati, a ne povećavati. Tako će radnici nakon više-desetljetnog radnog staža dobiti mogućnost ranijeg umirovljenja (uz veće penzije), pritom omogućujući zaposlenje mlađim radnicima koji vrlo često dugo vremena rade za male plaće (prekarni rad, stručno osposobljavanje) te nemaju mogućnost da steknu odgovarajuću razinu znanja i iskustva kako bi zamijenili starije radnike.

S obzirom na trend povećanja starijih osoba u ukupnom broju stanovnika potrebno je donijeti strategiju i plan pružanja socijalnih usluga za starije koji bi uključivao izgradnju novih smještajnih kapaciteta te revidiranje cijena socijalnih usluga za starije i nemoćne u skladu s njihovim primanjima. Gradnja novih domova je obaveza i države i lokalne samouprave, a problem nedostatka domova potrebno je riješiti uvođenjem samodoprinosu za izgradnju domova ili direktnom intervencijom države.

Zadnja poruka: neka bogati sufinanciraju siromašne!

Jasna A. Petrović

Nema više čekanja: treba podići mirovine!

Ante Gavranović je prije svega ugledni novinar, svojedobno i predsjednik Hrvatskog novinarskog društva, glavni urednik Privrednog vjesnika, ali kako je već od 1991. godine u mirovini, nije neobično da je od 11.9.2013. do 1.3.2019. proveo pet godina na čelu Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe.

➤ Prvi mandat ste naslijedili za vrijeme vlade Zorana Milanovića i ministarovanja Miranda Mrsića. Čega se posebno sjećate iz tog mandata, osim što vjerojatno pamтите da je u tom razdoblju usklađivanje mirovina bilo najniže, pa time i prosječna mirovina?

Bio je to svakako novi izazov. Pokušao sam zajedno s ostalim članovima Nacionalnog vijeća iz redova Matice i Sindikata unijeti više kreativnosti u rad Vijeća. Konkretno, nismo samo jadikovali, već smo argumentirano nudili poneka rješenja. Isticali smo nepovoljna rješenja u mirovinskom sustavu, s naglaskom na pogrešnu polaznu poziciju u određivanju mirovina. Ukazivali smo i na činjenicu da sustav usklađivanja mirovina nije primjeren i da stvara daljnje neravnoteže. Ostalo je, međutim, samo na kritici stanja, bez bitnih promjena u sustavu.

S Msićem dijalog bez učinka

➤ Na sjednicama Nacionalnog vijeća je znalo biti „vruće“, s povišenim glasovima, ali se mora uvažiti da je ministar Msić redovito dolazio na sjednice Vijeća i otvoreno raspravljao s predstavnicima umirovljenika. Koja umirovljeničke zahtjeve i koja postignuća iz tog razdoblja posebno pamтите?

Istina, ministar Msić je dolazio na svaku sjednicu NV i aktivno je sudjelovao u žustrim raspravama i traženju novih, povoljnijih rješenja. Shvatio je nepovoljan položaj umirovljenika u Hrvatskoj i osobno je uložio velike napore za određene promjene koje nisu vezani samo uz financijske probleme. NV je, prvi put, raspravljalo o zakonskim inicijativama vezane za umirovljeničku problematiku i aktivno sudjelovalo u raspravama o zakonu o mirovinskom osiguranju te o mirovinskoj reformi u Hrvatskoj. Matica i Sindikat dali su stotinjak primjedbi i prijedloga za realnije opcije, ali bez uspjeha. Bitno je što je ministar Msić javno otklonio mogućnost kolapsa mirovinskog sustava, što je u umirovljeničkim krugovima primljeno s olakšanjem, jer se u to vrijeme zastrašivalo narod kako će se prvi stup raspasti.

➤ Vrlo često ste na sjednicama postavljali pitanje siromaštva starijih osoba i vrlo niskog udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći, od oko 38 posto u to vrijeme. Pamтите kad ste izjavili na okruglom stolu u Saboru kako se tamo raspravlja i o pticama pjevicama, samo ne o najvećoj skupini ugroženog starijeg stanovništva. Kako ocjenjujete „Msićev“ mandat?

Nismo prihvaćali da se Sabor oglašuje o nepovoljno stanje umirovljenika i tražili smo tematsku sjednicu Sabora upravo na temu položaja i budućnosti umirovljenika s posebnim naglaskom na sve veće siromaštvo. Jasno, nismo uspjeli u toj inicijativi. Udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći u to doba je bio katastrofalno nizak i neprimjeren ostalim odnosima u društvu, a napadno nepovoljan prema rješenjima u zemljama EU-a kojima smo tada već pripadali. Međutim, unatoč činjenici vrlo niskih mirovina, nailazili smo na blokadu naših legitimnih zahtjeva i snažne otpore u Ministarstvu financija koje je svaki naš prijedlog, a koji normalno ima i svoju financijsku komponentu, jednostavno ignorirao. Za svo vrijeme rada tadašnjeg NV imali smo opstrukciju tog ministarstva i ni u jednom našem prijedlogu nismo naišli na povoljan odjek. U tom kolopletu želja i mogućnosti ocjenjujem Msićev mandat pokušajem uspostavljanja konstruktivnog dijaloga, ali objektivno bez većih učinaka.

MUH i SUH bili na distanci

➤ Sjećate li se i početka uvođenja prava na rad umirovljenika, ali samo za starosne umirovljenike, od 1.1.2014. Kako li je u to vrijeme bilo teško progurati čak i ideju o pravu na rad, čemu su se tada protivili i sindikati aktivnih radnika...

Bio je to iskorak u odnosu na birokratski stav koji je prevladavao. Iz te inicijative kasnije se izrodio i zakonski okvir koji omogućuje svim umirovljenicima rad nakon odlaska u mirovinu. Taj se okvir stalno proširuje.

➤ Zbog rastućeg siromaštva Sindikat umirovljenika Hrvatske organizirao je 2015. godine potpisivanje peticije „Glasam protiv siromaštva starijih osoba“ i prikupio 26 tisuća potpisa, no Matica, čije ste boje predstavljali u Nacionalnom vijeću, nije podržala tu akciju. Bila je to doista godina s vrlo tankim socijalnim dijalogom.

U to je vrijeme vladala određena napetost u odnosima Matice i Sindikata, čak do inata u provođenju pojedinih aktivnosti. Pokazalo se to neproduktivnim, pa su nesuglasice uglavnom otklonjene. „Zajedno smo jači“ danas nije samo slogan, već realnost.

Plenkovićeva Vlada ispočetka ignorirala umirovljenike

➤ Nakon što je 1. veljače 2017. godine s premijerom Andrejom Plenkovićem potpisan novi Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća za starije osobe i umirovljenike, 17. veljače 2017. održana je konstituirajuća sjednica, a za predsjednika Nacionalnog vijeća izabrani ste po drugi put. Kako ste doživjeli taj novi izbor pod novom vlašću? Što mislite zašto se tako dugo čekalo na obnovu rada Nacionalnog vijeća?

Očito je da Vlada u to vrijeme (još) nije prihvaćala inicijative

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18, 10020 Novi Zagreb, mob. 098/704647
 Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.
Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

NV i nije joj odgovaralo što smo argumentirano ukazivali na manjkavosti mirovinskog sustava. Jednostavno, nisu bili naviknuti na razna mišljenja, konkretne prijedloge i borbu protiv prevlasti birokracije u kreiranju suštinskih zakonskih okvira.

➤ *U više navrata ste javno iskazivali kako je rad Nacionalnog vijeća koristan, jer je to tijelo gdje se sva otvorena pitanja mogu staviti na dnevni red, o njima argumentirano raspravljati i, barem donekle, utjecati na konačna rješenja. Da li i danas mislite tako?*

Da, nisam promijenio mišljenje. Vjerujem da je NV ipak značajno pridonijelo drukčijoj percepciji o položaju umirovljenika i prisililo vladajuće garniture da se prema njihovim zahtjevima drukčije odnose. NV se i dalje zadržava samo na preporukama, ali se glas umirovljenika danas čuje dalje. Mislim da je otvaranje sjednica NV za medije također pridonijelo takvom odnosu.

Nebriga o „trećoj dobi“

➤ *Sigurno pamтите da 2017. nije bilo prave aktivnosti Vijeća. Tek nakon prosvjeda u organizaciji SUH-a u šest hrvatskih gradova Nacionalno vijeće, koje je do tada praktički godinu dana mirovalo, započelo je s radom. Prva radna sjednica održana je tjedan dana nakon prosvjeda, a prvi ozbiljniji zahtjevi s umirovljeničke strane su bili vezani uz poboljšanje formule usklađivanja mirovina. Vi ste zagovarali uvođenje stopostotne formule prema rastu plaća, te uvođenje minimalne mirovine u vrijednosti 50 posto bruto plaće u prethodnoj godini. Još i danas u 2024. godini smo daleko od toga.*

Iz tog primjera se vidi da smo bili na pravom putu. Zahtjev da se usklađuje prema formuli 100:0 ni danas ne prolazi. Političari namjerno miješaju pojmove usklađivanja i rasta mirovina. Usklađivanje prema dosadašnjoj (a i budućoj) formuli stvara samo novi, veći jaz prema plaćama zaposlenika. Pogledajmo što se na području plaća događalo u dva mandata ove Vlade: u razdoblju od 2016. do 2023. plaće u javnoj upravi rasle su 70 posto, obrazovanju 58, zdravstvu 68 i ostalim djelatnostima 54 posto. Dodamo li tome i novi porast plaća u svim navedenim djelatnostima i to usporedimo s rastom mirovina dobivamo vrlo lošu sliku društva koje ipak u nedovoljnoj mjeri vodi brigu o ljudima „treće dobi“.

Kad birokrati vladaju

➤ *U ono ste vrijeme bili sve kritičniji, pa pamtimo Vaše riječi kako ono što ponekad frustrira je priprema novih zakonskih rješenja, jer njih pripremaju nadležne službe, a utjecaj umirovljeničkih udruga je gotovo neznan. Birokracija tu ima posljednju riječ, i to*

često nije u skladu s interesima umirovljenika, izjavili ste u jednom od intervju. Ipak se u međuvremenu postiglo nemalo zakonskih promjena. Ide li ipak na bolje?

Inicijative i konkretni prijedlozi NV (tu mislim na pripadnike Sindikata i Matice) utjecale su na povećani utjecaj umirovljeničkih udruga. Najbolnija saznanja vučem iz rasprava o Zakonu o mirovinskom osiguranju, gdje uglavnom stvari određuju birokratske strukture, što je objektivno neprihvatljivo. Stvari se ipak kreću na bolje. Mišljenja i stavovi umirovljenika više se uvažavaju.

➤ *Prvog ožujka 2019. godine na 11. sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe podnijeli ste ostavku, dijelom zbog zdravstvenih razloga, ali i, kako ste rekli, zbog nelagode nakon sastanka u Ministarstvu zdravstva o Nacrtu izmjena Zakona o sigurnosti prometa na cestama, kada su brojne predstavnice medicine rada bile gotovo uvredljivo diskriminatorne spram starijih osoba. Možete li to pojasniti?*

Moja ostavka sadržavala je tri komponente. Navršio sam 85 godina i smatrao da je uputno da me zamijeni netko mlađi s više energije i s novim idejama. Druga se odnosi na dosta nepovoljno zdravstveno stanje. No, pravi otponac moje ostavke je bila frustracija zbog odbijanja utemeljenih i provedivih rješenja gdje nismo uspijevali uskladiti zahtjeve i rješenja. Incident koji je prevagnuo u mojoj odluci odnosi se na sastanak s predstavnicima Mirovinskog zavoda za osiguranje (u Ministarstvu zdravstva), gdje smo na naše vrlo razumne prijedloge naišli na neočekivani napad, nipodoštavanje i izrazito nepovoljne reakcije birokratskih struktura unutar HZMO-a. Diskriminatoran odnos prema umirovljenicima, osobito onima starije dobi, bio je šokantan i neprihvatljiv. Sam sebi sam rekao: DOSTA!

Pomaci vidljivi, ali spori

➤ *Kako ocjenjujete današnje promjene u mirovinskom sustavu: pravo izbora povratka u mirovinu iz prvog stupa u prigodi umirovljenja, uvođenje nacionalne naknade, poboljšane obiteljske mirovine i uvođenje obiteljskog dodatka, ukidanje dodatnog zdravstvenog doprinosa, omogućavanje rada uz mirovinu svim umirovljenicima itd. Nakon što su Matica i Sindikat umirovljenika uspostavili blisku suradnju i zajednički nastupali u svim zahtjevima, došlo je do nekih poboljšanja. Slažete li se?*

Već sam ranije spomenuo da zajednički stavovi i nastupi u javnosti, a ne samo na NV, jačaju svaku inicijativu i konkretan prijedlog. U tom smislu pozdravljam svaki napredak. Stvari se odvijaju po mom mišljenju sporo, ali su pomaci vidljivi. Imam, međutim, osjećaj da pritisak umirovljeničkih udruga kroz aktivnosti NV postupno opada, a vidimo pokušaje političkih stranaka umirovljenika da koriste izborna prava (kroz NV) za svoje sitne politikantske interese i okvire. Štetno za umirovljenike.

➤ *Što biste Vi danas predložili za prioritete unapređenja mirovinskog sustava?*

Vlada je pokazala ponešto više razumijevanja za zahtjeve, a zahvaljujući i izdašnjim fondovima te prikupljenim sredstvima na osnovi PDV-a, raspolaže i s više sredstava što omogućava izdašnije intervencije. Vidjet ćemo kako će se stvari odvijati. Samo usklađivanje, čak i da se prihvati formula koju zastupaju Matica i Sindikat, ne rješava problem, samo ga ublažava. Vlada mora donijeti političku odluku o jednokratnom ozbiljnijem povećanju mirovina što bi, uz redovno usklađivanje, moglo pomoći da se veći dio umirovljenika izvuče izvan zone siromaštva. Sredstva? Ima ih za sve zahtjeve pa bi se racionalnijom preraspodjelom društvenih sredstava sigurno pronašlo potrebna sredstva za takav iskorak. Nema više čekanja: treba podići mirovine!

Jasna A. Petrović

Neuništiva lakoća poniženja starijih osoba

Kao i svake godine, na poziv pučke pravobraniteljice Tene Šimonović Einwalter, Sindikat umirovljenika Hrvatske je 17. siječnja 2024. poslao svoj prilog godišnjem izvještaju pučke pravobraniteljice za 2023. godinu, koji će njezin ured ove godine uputiti Hrvatskom saboru, s preporukama.

1. ZDRAVSTVO

A/ Još 3. ožujka 2022. Sindikat umirovljenika Hrvatske podnio je inicijativu za hitnu izmjenu članka 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, kojim se propisuju kako „osiguranik koji je navršio 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža osiguranja na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa“.

Od 1. travnja 2024. izmjenama u članku 50. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju došlo do izmjena: »Osiguranik koji je navršio 70 godina života i 15 godina mirovinskog staža na temelju nesamostalnog ili samostalnog rada nema pravo na naknadu plaće na teret sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja za vrijeme privremene nesposobnosti, već na teret sredstava poslodavca, odnosno na teret sredstava osiguranika obveznika uplate doprinosa«. **I dalje smatramo kako je diskriminacija nastavljena, u nešto manjem obimu, te da treba u potpunosti maknuti uvjet dobi ili staža, te izjednačiti s ostalim zaposlenicima.**

B/ Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske u više su navrata postigle dogovor s predstavnicima Ministarstva zdravstva da se člankom 102. stavak 2. obvezno uvede kako Upravno vijeće HZZO-a ima 11, a ne 9 članova, od čega su dvoje predstavnici prethodno navedenih umirovljeničkih udruga... Nažalost, iako su starije osobe najčešći korisnici zdravstvene skrbi, **trenutno u Upravnom vijeću HZZO-a sve korisnike predstavljaju samo liječnici, a starije korisnike nitko.**

2. PRAVO NA RAD UMIROVLJENIKA

A/ U ožujku 2022. Sindikat umirovljenika Hrvatske je uputio Ministarstvu znanosti i obrazovanja inicijativa za izmjenu članka 112. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi zbog toga što se njime onemogućava rad umirovljenih profesora/nastavnika/učitelja i drugih u toj djelatnosti, a budući da je prema odlukama i tumačenjima Prosvjetne inspekcije takav način rada nedopušten prema odredbama 112. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi...

Najnovijim izmjenama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, unatoč tome što je Ministarstvo najavilo punu izmjenu, omogućuje se samo djelomična korekcija opisane diskriminacije, tj. da „ako se na natječaj ne javi osoba koja ispunjava uvjete za rad učitelja i nastavnika u osnovnoj i srednjoj školi... radni odnos može se zasnovati bez natječaja na određeno vrijeme do godinu dana s osobom u mirovini koja ispunjava uvjete natječaja, s mogućnošću produljenja ugovora na određeno vrijeme za dodatnih godinu dana, ali ne dulje od 67. godine života.“ SUH drži da je time nastavljena diskriminacija ove kategorije zaposlenih. Takvo je rješenje nerazumljivo i zbog toga što npr. kad je riječ o profesorima matematike i fizike, kojih mnogo nedostaje u nastavi, umjesto obrazovanog profesora od 68. godina, može ravnatelj bez natječaja zaposliti osobu koja ne ispunjava osnovne uvjete za taj posao.

B/ I dalje se diskriminira većinu umirovljenika u pravu na rad u odnosu na umirovljene prema posebnim propisima – vojne i policijske umirovljenike te umirovljene branitelje, vatrogasce i umirovljenike zaposlene s poslova na miniranju. Ali uz sve zahtjeve da se diskriminacija ukine, novim zakonskim izmjenama je uvedena korekcija širenja diskriminacije, pa se od 1.1.2024. zakonska korekcija uvela i za branitelje s najnižom mirovinom i invalidskom mirovinom (HRVI) pa i one s potpunim invaliditetom, da mogu raditi do pola radnog vremena. Uvedeno je od 1.1.2024. da i udovice branitelja mogu raditi do pola radnog vremena i primati mirovinu. Time se nastavlja diskriminacija onih koji nemaju mirovine po posebnim propisima...

SUH i dalje smatra da pravo izbora na rad u punom radnom vremenu uz zadržavanje pola mirovine ili na rad od pola radnog vremena uz cijelu mirovinu treba omogućiti svim umirovljenicima, osim stopostotnim invalidima, bilo civilima, bilo braniteljima.

3. DODATNI STAŽ OD 6 MJESECI ZA SVE MAJKE/RODITELJE

Godinama su ženske i umirovljeničke udruge zagovarale potrebu uvođenja svojevrsne kompenzacije za rodiljni i roditeljski dopust, kako je to uvriježeno u većini europskih zemalja. Dodatni staž od 6 mjeseci po djetetu uveden je od 1.1.2019. godine, ali samo za umirovljene roditelje, poglavito žene, od tog datuma nadalje, a što znači 2,04 posto veću mirovinu po svakom djetetu. **Sindikat umirovljenika Hrvatske smatra da je diskriminatorno što su od prava na dodatni staž isključene sve majke/očevi koji su umirovljeni prije tog datuma, te je u svim pregovorima i zahtjevima Vladi predlagao da se dodani staž prizna svim umirovljenim roditeljima, neovisno kad su umirovljeni.**

Premijer je krajem 2023. godine najavio da će se ubrzo uvesti veći dodani staž umirovljenim majkama po djetetu, i to od 12 dodanih mjeseci, što je izvrsno, ali bi moralo vrijediti za sve umirovljenike, neovisno kad su umirovljeni ili će biti umirovljeni.

4. ISPLATA MIROVINE PUTEM POŠTE

Od 1.1.2015. godine ukinuto je pravo na izbor dostave mirovine putem pošte, pa je od tada do danas broj prima-telja mirovine na taj način prepolovljen (danas manje od 40.000 umirovljenika) te samo 3 posto umirovljenika svih kategorija (opći i posebni propisi) prima mirovinu putem pošte. SUH je prijavio Uredu pučke pravobraniteljice slučaj Željka Tomasa iz Imotskog, kojemu je, iako je ograničene pokretljivosti te branitelj invalid, onemogućena dostava mirovine poštom, kao i brojnim drugim osobama, ali se unatoč naporima Ureda nije uspjelo ishoditi promjenu za-kona na stari propis o mogućnosti izbora dostave mirovine putem pošte, te smatramo da je riječ o diskriminaciji velikog dijela umirovljenika te pogodovanju bankama. I dalje pred-lažemo da Ured pučke pravobraniteljice preporuči Saboru pravo izbora svih korisnika mirovina na dostavu mirovine putem pošte, jer je riječ o populaciji koja stari, te je sve više ograničenih zdravstvenih mogućnosti i pokretljivosti da mirovine preuzima na udaljenim relacijama, što je osobito teško za umirovljenike u ruralnim područjima gdje nema čak ni javnog prijevoza, a kamo li banaka ili bankomata. Besplatna dostava mirovina postoji samo za štediše Hrvatske poštanske banke, što je također oblik diskriminacije onih koji uopće nemaju račun u banci ili su u drugim bankama.

5. OBITELJSKA MIROVINA

Sindikatu umirovljenika Hrvatske smatra krajnje **proma-šenim uvođenje limita dobi od 65 godina za stjecanje prava na dio obiteljske mirovine uz zadržavanje vlastite**. Naime, nema logike da je uveden dodatni dobni kriterij, uz već postojeći za stjecanje obiteljske mirovine. SUH je predložio i da se umjesto dosadašnjih 50 godina života, dob za pravo stjecanja obiteljske mirovine poveća na 55 godina (s obzirom na povećan životni vijek stanovništva, a osobito žena), a ne da se omogućava stjecanje prijevremene starosne mirovine

ženama sa 58 godina i 33 godine radnog staža, a onda isti/e moraju čekati na dio obiteljske mirovine još sedam godina! Prijedlog u javnom savjetovanju nije prihvaćen.

6. PENALIZACIJA MIROVINA

U Hrvatskoj ima 212.000 prijevremenih umirovljenika, njihov je prosječni staž oko 36 godina, a mirovine su im i do 20 posto niže od mirovina starosnih umirovljenika koji imaju nešto više od 31 godine staža. Do 1998. godine maksimalna penalizacija za pet godina ranijeg odlaska u mirovinu iznosila je 6,65 posto. Od 1. siječnja 1999. u početku 18 posto, od 2001. čak 20,4%. Zatim je 1.1.2008. pala na maksimalnih 9 posto, da bi u vrijeme ekonomske krize, od 1.1.2011. bila vraćena na 20,4 posto. Sada iznosi 12 posto. Najnepraved-nije je, međutim, što je do 1998. penalizacija bila ne samo niska, već se automatski ukidala s navršavanjem potrebne životne dobi koja je bila uvjet za „punu“ starosnu mirovinu, tj. 60 godina za muškarce, a 55 godina za žene, da bi od 1.1.1999. godine Hrvatski sabor ukinuo takvo poravnanje, te je vraćena doživotna penalizacija, što je nepravedno! SUH već godinama upozorava na ovaj problem te **traži da se konačno ukine penalizacija prijevremenih umirov-ljenika i to s ispunjavanjem uvjeta dobi za odlazak u starosnu mirovinu**. Ukoliko se ne prihvati takva solucija, SUH predlaže da Pučka pravobraniteljica podnese Hrvat-skom saboru preporuku da se sve penalizacije izjednače na najmanji iznos trajne penalizacije koji primaju sadašnji korisnici mirovina, dakle na 6 posto ili na najviše 12 posto, koliko je sada na zakonskoj snazi.

7. UGOVORI O UZDRŽAVANJU

Sindikatu je donekle zadovoljan izmjenama Zakona o obveznim odnosima u pogledu ugovora o doživotnom uzdržavanju, koje kreću u 2024. godini u primjenu, no i dalje smatra da je potrebno ukinuti institut ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, te uključiti zavode za socijalnu skrb u nadzor nad provedbom takvih ugovora. Također, potrebno je što prije izboriti pravno tretiranje predmeta za raskid ugovora o uzdržavanju na zahtjev uzdržavane osobe, kao žurnih, te po njima ubrzano postupati, jer ve-ćina ne uspijeva doživjeti presudu. Nažalost, izmjenama Zakona o parničnom postupku izvršene su blage preinake, ali prijedlog SUH-a i Pučke pravobraniteljice nije prihvaćen.

8. DUGOGODIŠNJI OSIGURANICI

Sindikatu umirovljenika obratili su se brojni umirovljenici od njih oko 23.000 s dugogodišnjim stažem koji su otišli u mirovinu u razdoblju od 1.1.2019. godine do 1.12.2023. Nai-me, tada brisana odredba Zakona o mirovinskom osiguranju kojom je bilo propisano da se dugogodišnjim osiguranicima koji su odradili najmanje 41 godinu staža polazni faktor za određivanje mirovine povećava za 0,15% za svaki mjesec kasnijeg odlaska u mirovinu nakon navršenih 60 godina života. Nakon što je to pravo bilo ukinuto 4 godine, vraćeno je novim izmjenama istog zakona, od 1. siječnja 2023. Ta je skupina zakinuta i diskriminirana, te je potrebno refundirati njihovu bonifikaciju za rečene četiri godine.

Gospođa koja je izbjegla zatvor

Da li je normalno krasti, varati i kamatariti? Nije. Tako učimo svoju djecu i unuke. No, stvarnost je nešto drugo. Primjerice, od kazne se često izvuku oni koji imaju dobru stranku ili rodbinsku poveznicu. Ili, pak, ako i dobiju neku kaznu, vrlo se često pretvori u guljenje četiri i pol tone krumpira od strane bivšeg ministra Čobankovića za „slučaj Planinska“, ili pak na izradu božićnog nakita s korisnicima jednog doma za starije u Zagrebu, što je bila kazna za generala Rojsa za muljaže iz devedesetih. Da bi takve davnašnje grijeha platili, sudski su postupci razvlačeni i desetljećima, kao Sanaderov, Horvatinčićev, ili „lepi Nadan“, a sada i Turudićevi prijatelji kninska kneginja Rimac i „krojač“ Dragan Kovačević.

Nije bilo drukčije niti u nedavnom slučaju gospođe Herman. Može li se pravomoćno biti osuđen na zatvorsku kaznu za djelo koje je počinjeno prije gotovo 14 godina, dobiti više od jednog poziva za odlazak na izvršenje kazne, tražiti odgode i na koncu uopće ne otići u zatvor? Može. Pogotovo ako si majka šefa zagrebačkog HDZ-a, a takvu promjenu presude u prosincu 2023. godine donese šef Visokog kaznenog suda, sudac Turudić glavom i repom. I k tome, sada očekuje avansirati.

Turudić spasio Hermanovu mamu

Ona je 2015. osuđena jer je bila dio grupe koju je USKOK teretio da je za mito sređivala invalidske mirovine ljudima koji na njih nisu imali pravo, i to po cijeni od tisuću do 7.500 eura. Djela su počinjena 2010. i 2011., a tada se na optuženičkoj klupi našlo čak 69 osoba, uglavnom liječnika, a kroz vrijeme većina se nagodila i vratila dokazane im iznose. Međutim, gospođa Herman koja je bila predsjednica Stručnog povjerenstva za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti HZMO-a ipak je pravomoćno osuđena na 16 godina zatvora i oduzimanje 73.000 kuna. Na izvršenje kazne se morala javiti 13. travnja 2021., a onda su zaredale žalbe, sve dok dobročinitelj Turudić nije odlučio zatvor pretvoriti u uvjetnu kaznu i to s još samo godinu dana uvjetnosti.

I to nabrzaka da ne bi prije bio izabran za šefa DORH-a,

Zašto ju je oslobodio? „Zato jer je osoba zrele životne dobi, (ima 78 godina), jer do sada nije dolazila u sukob

ured Šibenik zatražio obiteljsku mirovinu. U zahtjevu je odbijen jer nije mogao dokazati da ga je otac uzdržavao do svoje smrti, kao i da je u vrijeme smrti pok. oca sa 54 godine bio potpuno radno nesposoban. Tako je pisalo u prvom rješenju. Tome treba dodati da je par mjeseci prije smrti svoga oca taj isti L. na brzaka potpisao ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, te se obvezao uzdržavati svoga oca u zamjenu za vrijednu obiteljsku kuću i druge nekretnine. To već dokazuje kako on nije bio uzdržavan, već je uzdržavao svoga oca.

Šest godina kasnije, ta ista ispostava HZMO-a „nesposobnom“ sinu koji radi na crno na njegov obnovljeni zahtjev, 12. veljače 2018., ipak odobrava obiteljsku mirovinu i to s isplatom svih zaostataka (oko 200.000,00 kuna!).

Prijavite nam sve slučajeve za koje znate

Ovaj sin od 60 godina cijeli je radni vijek radio na crno, a to je nastavio i nakon smrti svoga oca, servisirajući brodove. O tome postoji i neoborivi dokaz da se time bavio jer je dobio pravomoćno rješenje Ministarstva financija o zabrani obavljanja navedene djelatnosti. Snašao se pa prijavio 2019. sporednu djelatnost za servisiranje brodova i čamaca.

Sindikata umirovljenika Hrvatske je „prijavio“ slučaj mirovinskom u Zagrebu, i dobio od Ureda za poslovno-informacijsku sigurnost, kontrolu i nadzor odgovor u travnju 2020. kako nisu potvrđene sumnje da je riječ o nezakonito ostvarenoj mirovini. Istina, ta je služba svoje „pozitivno“ mišljenje dostavila i lokalnoj kriminalističkoj službi.

SUH je sada ponovo ove godine pitao da li je taj dvojbena slučaj ispitati i da li je doista umirovljeno dijete od 54 godine po smrti oca ostvario pravo tjelesnog invalida nesposobnog za rad. Još uvijek čekamo odgovor, i ne znamo tko je i zašto dao L. mirovinu, kad ima previše dokaza da ga otac nije uzdržavao. No, eto, takvih je priča puno, pa vas pozivamo da nam pišete o slučajevima za koje saznate, koje znate. Mi ćemo pisati o tome. Vrijeme je!

Jasna A. Petrović

sa zakonom, jer je od počinjena djela prošlo više od pet godina, jer ima ozbiljnih zdravstvenih problema i jer je 16. svibnja 2022. isplatila pretežiti dio od oduzete imovinske koristi (od 73.000 kuna vratila je 68.138).“

I tako tjeramo starčad u zatvor ako prodaju malo povrća na klupici, ako gladni beskućnici ukradu u dućanu nešto salame, a ovdje nagrađujemo mamu od HDZ-ovog šefa metropole jer je „vratila skoro sav dokazani mito“. Skoro.

Godinama pratimo lažne mirovine, slučajeve sa svih strana, ali nekako uvijek nestanu u zastari, u nekoj sudskoj rupi. U nekom bijelom štrajku. Pratili smo tako i ovaj slučaj od 2015. i eto mu kraja, bez zatvora, pa čak i bez punog povrata dokazanog mita.

Sin koji je postao umirovljenik

No, nemojte misliti da su glavni krivci samo ministri, generali i majke uglednika, jer se hobotnica korupcije upliće u sve razine društva. Pa tako, kad je riječ o penzijama, i do razine malih ispostava mirovinskog diljem Hrvatske. Eto jedan slučaj koji nije dobio svoju sudsku priču, barem ne u dijelu koji bi ga opisao kao slučaj lažne mirovine.

L. V. iz malog mjesta u okolici Šibenika iza pokojnog oca A. V. koji je preminuo 2012. godine je od HZMO-ovog područnog

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2024.

eLIJEKOVI

NACIONALNA BAZA SVIH LIJEKOVA U HRVATSKOJ

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO), u suradnji s partnerima Ministarstvom zdravstva i Agencijom za lijekove i medicinske proizvode, završio je projekt „eLijekovi - Integrirani informatički sustav za upravljanje lijekovima“.

Ovim projektom stvorena je nacionalna baza svih lijekova dostupnih u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome nalaze li se na listama lijekova HZZO-a ili ne.

Bazi se može pristupiti putem poveznice

<https://elijekovi-hzzo.gov.hr/>, kao i putem sustava e-Građani.

Naime, ovim projektom nadograđena je postojeća usluga u sustavu e-Građani „Realizirani recepti“ te je omogućena provjera svih podataka o lijekovima koje pacijent uzima ili ih je uzimao u posljednjih šest mjeseci.

Jednostavnim klikom na poveznicu pacijenti će moći dohvatiti sve podatke o lijekovima iz baze eLijekovi, kao i prijaviti sumnju na nuspojavu.

Osim baze eLijekovi i nadogradnje usluge „Realizirani recepti“ ovim projektom uspostavljen je i sustav za provjeru interakcija prilikom propisivanja i izdavanja lijekova.

Doktori će prilikom propisivanja, kao i ljekarnici prilikom izdavanja lijekova moći automatski provjeriti ulaze li lijekovi koje pacijent uzima u međusobne interakcije.

Sustav je uveden kako bi se smanjilo istovremeno uzimanje lijekova koji ulaze u klinički značajne interakcije te posljedično smanjili neželjeni učinci jednog lijeka na drugi, a sve kako bi se postigli bolji ishodi liječenja.

Dodatno, kroz projekt je zdravstvenim radnicima omogućeno jednostavno i izravno prijavljivanje sumnji na nuspojave putem svojih aplikacija, uz korištenje već dostupnih podataka iz sustava.

Projekt je sufinanciran iz sredstava Europskog fonda za regionalni razvoj, a cilj projekta je uspostava nacionalne baze lijekova kako bi se omogućila jednostavna i sigurna razmjena

IZ SADRŽAJA:

- eLijekovi - nacionalna baza svih lijekova u Hrvatskoj
- Sustav za provjeru interakcija prilikom propisivanja i izdavanja lijekova

• Novine u obveznom zdravstvenom osiguranju od 1. travnja 2023. godine (10. dio)

• Osnovica za izaslane radnike

podataka o lijekovima, što je podloga za razvoj novih digitalnih usluga u području upravljanja lijekovima.

Cilj projekta je i povećanje sigurnosti primje-

ne lijekova, jačanje uloge pacijenta u procesu liječenja i razvoj zdravstvene pismenosti, čime se postižu bolji ishodi liječenja i racionalizacija resursa.

NOVINE U OBVEZnom ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU OD 1. TRAVNJA 2023. GODINE

(10. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

8. Osiguranik nema pravo na naknadu plaće

Sada je i zakonski regulirano da **naknada plaće ne pripada osiguraniku** za vrijeme privremene nesposobnosti ako zadržava pravo na naknadu za rad u skladu s posebnim zakonom (udomitelj koji udomiteljstvo obavlja kao zanimanje te roditelj njegovatelj i njegovatelj koji prema zakonu kojim se uređuje socijalna skrb zadržavaju pravo na naknadu još dva mjeseca u slučaju privremene nesposobnosti osim u slučaju korištenja roditeljnog dopusta kada mu se obustavlja naknada), ako mu je odlukom nadležnog suda oduzeta sloboda te ako mu je utvrđena privremena nesposobnost za vrijeme dok je udaljen s rada ili otkaznog roka za vrijeme kojeg nema obvezu rada.

Niti prije stupanja na snagu ZIDZOZO-a navedene kategorije osiguranika nisu ostvarivale pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, ali je isto bilo regulirano općim aktom HZZO-a.

Dakle, u skladu s izmijenjenom odredbom osiguranik nema pravo na naknadu plaće koju propisuje Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, odnosno nema je pravo ostvariti na teret sredstva HZZO-a, državnog proračuna, ali niti od poslodavca ako:

- je svjesno prouzročio privremenu nesposobnost
- ne izvijesti izabranog doktora o nastanku privremene nesposobnosti u roku od tri dana od dana početka bolesti ili nastanka drugih okolnosti za privremenu spriječenost za rad, odnosno u roku od tri dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućio
- namjerno sprječava ozdravljenje, odnosno osposobljavanje za rad
- za vrijeme privremene nesposobnosti radi, odnosno obavlja poslove na osnovi kojih je obvezno zdravstveno osiguran, obavlja ugovorene poslove na temelju ugovora o djelu te bilo koje druge poslove kao što su poljoprivredni radovi i sl.
- se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno ovlaštene osobe ili tijela HZZO-a

ovlaštenih za nadzor i kontrolu privremene nesposobnosti

- izabrani doktor, ovlaštena osoba ili tijelo HZZO-a ovlašteno za kontrolu privremene nesposobnosti utvrdi da se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otpuše iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili zlorabi privremenu nesposobnost na neki drugi način
- za vrijeme privremene nesposobnosti zadržava pravo na naknadu za rad u skladu s posebnim zakonom
- mu je odlukom nadležnog suda oduzeta sloboda
- mu je za vrijeme dok je udaljen s rada ili otkaznog roka za vrijeme kojeg nema obvezu rada utvrđena privremena nesposobnost.

U navedenim slučajevima osiguranik nema pravo na naknadu plaće od dana nastanka tih slučajeva do dana njihova prestanka odnosno prestanka posljedica njima uzrokovanih.

9. Osnovica za izaslane radnike

Zakonski je uređeno što se smatra osnovicom za naknadu plaće osiguranika upućenih na privremeni rad u inozemstvo, odnosno da osnovicu čini mjesečna osnovica osiguranja za obračun i uplatu doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje za posljednjih šest mjeseci prije mjeseca u kojem je nastupio osigurani slučaj na osnovi kojeg se stječe pravo na naknadu plaće, umanjena za zakonom propisane obvezne doprinose, poreze i prireze.

Prethodno je navedeno bilo regulirano općim aktom HZZO-a.

10. Prekršajna odgovornost poslodavca koji ne postupi prema obračunu HZZO-a

U slučaju kada osiguraniku pravna odnosno fizička osoba – poslodavac nije utvrdila naknadu plaće na način i u visini utvrđenoj

propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja u roku od 30 dana od dana dospijea isplate plaće kod poslodavca, osiguranik ima pravo podnijeti HZZO-u zahtjev za obračun pripadajuće naknade plaće.

Po zaprimanju zahtjeva HZZO obračunava naknadu plaće i obračun dostavlja osiguraniku i poslodavcu najkasnije u roku od 15 dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Poslodavac je obvezan osiguraniku isplatiti naknadu plaće sukladno obračunu koji mu je dostavio HZZO najkasnije u roku od 15 dana od dana zaprimanja obračuna naknade plaće.

ZIDZOZO-om je konačno uvedena i **novčana kazna za prekršaj pravnoj osobi - poslodavcu koji ne isplati naknadu plaće u skladu s obračunom koji mu je dostavio HZZO** najkasnije u roku od 15 dana od dana zaprimanja obračuna naknade plaće u iznosu od 9.290,00 do 13.270,00 eura.

Za navedeni prekršaj kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi i fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 1.060,00 do 1.990,00 eura, a pravnoj ili fizičkoj osobi može se uz novčanu kaznu izreći i mjera zabrane obavljanja djelatnosti.

(Nastavak u idućem broju)

ZAŠTITA OD VELIKIH HLADNOĆA - PREPORUKE ZA JAVNOST

Izlaganje niskim temperaturama u hladno zimsko vrijeme može uzrokovati štetne posljedice na zdravlje te dovesti do nastanka ozljeda (ozeblina, promrzlina, smrzotina) i opće pothlađenosti tijela (hipotermija), što može imati i smrtni ishod.

Kako bi se zaštitili, pridržavajte se sljedećih preporuka:

- Pratite vremensku prognozu i upozorenja o niskim temperaturama i nepovoljnim vremenskim prilikama te izbjegavajte izlazak, ako to nije prijeko potrebno.
- Odjenite više slojeva tople odjeće, po mogućnosti od materijala koji zadržavaju toplinu (vuna, polipropilen, svila). Vanjski dio odjeće (kaput, jakna) treba biti nepropustan za vjetar i vlagu. Glavu zaštitite kapom koja pokriva oba uha, a ruke zaštitite rukavicama. Usta je dobro prekriti šalom zbog sprečavanja direktnog udisanja hladnog zraka (posebno važno za bolesnike s bolestima srca i dišnih puteva). Izuzetno je važna topla, udobna zimska obuća otporna na vlagu.
- Osobama koje boluju od kroničnih bolesti, posebno kardiovaskularnog i respiratornog sustava, preporuča se izbjegavanje izlaganju niskim temperaturama u ranim jutarnjim i kasnim večernjim satima.

- U slučaju ledene kiše, smrzavanja ili snijega na tlu, budite oprezni radi klizavih pločnika i kolnika te povećane mogućnosti padova i prijeloma kostiju.
- Kod niskih temperatura treba izbjegavati teže fizičke poslove na otvorenom, kao i sve aktivnosti koje uzrokuju ubrzano disanje.
- Pomognite obitelji, prijateljima i susjedima koji većinu vremena provode sami.
- Nemojte zanemarivati osjećaj hladnoće i drhtavicu koji upozoravaju na potrebu utopljanja i prekid boravka na hladnoći.
- U slučaju da se kod onih osoba koje duže borave na otvorenom (izletnici, planinari, alpinisti, vojnici) pojave početni simptomi pothlađivanja ili ozeblina (trnjenje i gubitak osjeta prstiju uz blijedu kožu, ponekad i bol), treba odmah potražiti zagrijani prostor, skinuti vlažnu odjeću, pothlađenu osobu postepeno utopljavati zamatanjem u deke, ali nikako ne izlagati direktnom izvoru topline. Preporuča se dati tople bezalkoholne napitke (čaj, juha) te potražiti stručnu medicinsku pomoć i nazvati:

Hitnu medicinsku službu - 194
Centar za žurne službe - 112

- Prekršajna odgovornost poslodavca koji ne postupi prema obračunu HZZO-a
- Zaštita od velikih hladnoća - preporuke za javnost

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Obračun predujma poreza na dohodak

HZMO kao isplatitelj mirovinskih primanja (iznos mirovine iz obveznog mirovinskog osiguranja, iznos dokupljene mirovine čija je isplata preuzeta prema Zakonu o nastavku isplate dokupljenih mirovina i drugi dodaci koji se isplaćuju uz mirovinu), prema Zakonu o porezu na dohodak ima obvezu obračuna, obustave i uplate poreza na dohodak od nesamostalnog rada, a porezni obveznik je umirovljenik. Pripadnost poreza na dohodak određuje se prema prebivalištu/uobičajenom boravištu umirovljenika. Ako umirovljenik u Republici Hrvatskoj nema prebivalište niti uobičajeno boravište i ako s državom u kojoj ima prebivalište/uobičajeno boravište nije u primjeni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, pripadnost poreza određuje se prema sjedištu odnosno prebivalištu/uobičajenom boravištu isplatitelja.

Prema Zakonu o porezu na dohodak, HZMO obračunava predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada na mirovinska primanja ako podliježu oporezivanju, a obračunani porez obustavlja iz mirovinskih primanja te uplaćuje u državni proračun.

Obračun predujma poreza

Od 1. siječnja 2024. HZMO primjenjuje u obračunu predujma poreza na mirovinska primanja Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak. Zbog izmjena u načinu oporezivanja, **HZMO više ne obračunava prirez porezu na dohodak na mirovinska primanja**, a prve mirovine bez obračunanog prireza isplaćene su u siječnju 2024. za prosinac 2023.

Od mirovinskih primanja koje podliježu obračunu poreza na dohodak izračunava se porezna osnovica umanjenjem za neoporezivi dio, i to:

- za osnovni osobni odbitak koji iznosi **560,00 eura**
- za dio osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji i članove obitelji s invaliditetom, umirovljenicima s invaliditetom i za druge odbitke koji se utvrđuju primjenom odgovarajućeg koeficijenta na osnovni osobni odbitak, kao što je navedeno u tabličnom prikazu.

Osnova za povećanje osnovnog osobnog odbitka	KOEFICIJENT	KOEFICIJENT x 560
Uzdržavani član	0,5	6
1. dijete	0,5	9
2. dijete	0,7	0
3. dijete	1,0	3
4. dijete	1,4	6
5. dijete	1,9	9
Invalidnost	0,3	6
Invalidnost 100%	1,0	9

Osobne odbitke umirovljenicima priznaje i evidentira Porezna uprava na osnovi odgovarajućih isprava koje dostavlja korisnik mirovinskih primanja. Porezna uprava dostavlja HZMO-u podatke o osobnim odbicima i podatke o stupnju invalidnosti korisnika mirovinskih primanja sa statusom hrvatskoga ratnog vojnog invalida, mjesečno u e-razmjeni, koje HZMO koristi pri obračunu predujma poreza na dohodak. Prema tome, umirovljenici nisu obvezni dostavljati HZMO-u porezne kartice.

Predujam poreza obračunava se od 1. siječnja 2024. primjenom poreznih stopa na tako obračunanu poreznu osnovicu. Za donošenje poreznih stopa nadležna su predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave.

Umirovljeniku sa statusom hrvatskoga ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata obračunani predujam poreza prvo se umanjuje za postotak invalidnosti, a tako obračunani iznos umanjuje se još za 50 % odnosno primjenjuje se umanjenje predujma za 50 % kao i za sve umirovljenike po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine.

Iznimno, nasljedniku nakon smrti korisnika mirovinskih primanja te **korisnicima invalidskih mirovina zbog profesionalne nesposobnosti za rad** koji su zaposleni HZMO obračunava porez na mirovinska primanja bez primjene osobnog odbitka s obzirom na to da je porezna kartica - obrazac PK kod drugog poslodavca. Međutim, u slučaju da je nasljednik i korisnik mirovinskih primanja, na mirovinska primanja ostavitelja koja se isplaćuju nasljedniku obračunava se porez primjenom osobnog odbitka ako se prema podacima na poreznoj kartici - obrazac PK nasljednika/korisnika mirovinskih primanja utvrdi da se osobni odbitak u cijelosti primjenjuje na mirovinskim primanjima i da prilikom obračuna poreza na isplaćena mirovinska primanja nije iskorišten u cijelosti.

Predujam poreza na dohodak **po osnovi mirovine iz inozemstva** koja podliježe oporezivanju u Republici Hrvatskoj korisnik plaća isključivo prema rješenju Porezne uprave, koja će pri izračunu predujma

poreza na dohodak po osnovi inozemne mirovine uzeti u obzir i mirovinsko primanje koje porezni obveznik ostvaruje od tuzemnog isplatitelja (iznos iskorištenog osobnog odbitka i utvrđenu poreznu osnovicu).

Korisnicima kojima se uz redovna mirovinska primanja isplaćuju zaostaci mirovine za prethodna porezna razdoblja do uključivo mirovine za mjesec studeni 2023., u obračunu predujma poreza na dohodak obračunava se i prirez.

Korištenje osobnog odbitka i izvještavanje Porezne uprave

Korisnik mirovinskih primanja koji nakon umirovljenja uz mirovinu nastavno ostvaruje dohodak od nesamostalnog rada kod drugog ili više poslodavaca (isplatitelja) u nepunom radnom vremenu, pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada osobni odbitak i dalje koristi kod drugog poslodavca kod kojeg je zaposlen, kod kojeg se nalazi porezna kartica, a HZMO u tom slučaju na mirovinsko primanje obračunava porez ne uzimajući u obzir osobni odbitak, na temelju e-PK. Korisnik mirovine koji se zaposli nakon umirovljenja, a imao je prekid radnog odnosa, u obračunu predujma poreza na dohodak i nadalje koristi osobni odbitak u HZMO-u na temelju e-PK, a drugi poslodavac obračunat će porez ne uzimajući u obzir osobni odbitak. Međutim, korisnik u navedenim slučajevima može osobni odbitak koristiti u cijelosti odabirom isplatitelja kod kojeg će osobni odbitak koristiti tako da zatraži da Porezna uprava evidentira omjer (postotak korištenja osobnog odbitka) od 100 % kod drugog isplatitelja, a Porezna uprava drugom isplatitelju kod kojeg ne koristi osobni odbitak dostavlja omjer (postotak) od 0 %. Ako korisnik mirovinskog primanja zatraži raspodjelu osobnog odbitka, Porezna uprava će na Obrascu PK evidentirati omjer (postotak) raspodjele osobnog odbitka prema isplatiteljima (poslodavcima) i HZMO-u u skladu sa zahtjevom, a nakon evidentiranih promjena izdati novi Obrazac PK na temelju kojeg se priznaje osobni odbitak pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada. O izabranom poslodavcu ili postotku raspodjele osobnog odbitka Porezna uprava obavijestit će HZMO u razmjeni podataka. Svaku promjenu osobnih podataka i podataka koji utječu na neoporezivi dio dohotka, radi obvezne primjene, **korisnik mirovinskih primanja kao porezni obveznik prijavljuje Poreznoj upravi** nadležnoj prema mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta umirovljenika i osobe koja ostvaruje primitke (plaću).

HZMO ne dostavlja korisnicima IP obrazac s obzirom na to da je zadnja zakonska obveza dostavljanja

ovog obrasca za isplatitelje važila za 2018. godinu. Na zahtjev korisnika mirovine koji je obvezan podnijeti godišnju poreznu prijavu HZMO će izdati potvrdu s potrebnim podacima.

Podsjetnik na dostavu dokaza o visini inozemne mirovine (za korisnike kojima JNP nije isplaćeno u prosincu 2023.)

Podsjećamo korisnike mirovine s tzv. inozemnim elementom (korisnici hrvatske mirovine kojima se isplaćuje i mirovina iz inozemstva, korisnici samo inozemne mirovine te korisnici hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu), da dostave dokaz o visini inozemne mirovine u svrhu isplate jednokratnog novčanog primanja (JNP) radi ublažavanja posljedica rasta troškova života, u skladu s Odlukom Vlade RH od 21. prosinca 2023.

Korisnici mirovine s inozemnim elementom, kojima ukupno mjesečno mirovinsko primanje **ne prelazi iznos od 840,00 eura**, za isplatu JNP-a obvezni su HZMO-u dostaviti dokaz o netoiznosu mirovine za **prosinc 2023**. Dokaz može biti:

- potvrda banke iz koje se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za prosinc 2023.
- izvadak iz bankovnog računa iz kojeg se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za prosinc 2023.

Jedan od navedenih dokaza treba dostaviti HZMO-u **do 29. veljače 2024.** putem *online* obrasca ili područnoj ustrojstvenoj jedinici HZMO-a prema mjestu prebivališta, poštom ili osobno, s popunjenom Tiskanicom za dostavu podataka o visini inozemne mirovine. Tiskanica je dostupna na internetskim stranicama HZMO-a. Korisnici mirovine koji su ostvarili staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na inozemnu mirovinu, na Tiskanici za dostavu podataka o visini inozemne mirovine ili *online* obrascu trebaju označiti polje - Izjavljujem da ne primam inozemnu mirovinu.

Korisnici samo inozemne mirovine, uz dokaz trebaju dostaviti i broj transakcijskog računa korisnika mirovine otvorenog u banci u RH. Napominjemo da je za korisnike samo inozemne mirovine, osim iznosa mirovine (840,00 eura), dodatni uvjet za isplatu JNP-a i prebivalište u RH u neprekidnom trajanju od najmanje tri mjeseca neposredno prije donošenja Odluke Vlade RH, kao i da inozemnu mirovinu primaju na transakcijski račun otvoren u poslovnoj banci u Republici Hrvatskoj.

JNP bit će isplaćeno najkasnije u mjesecu ožujku 2024. godine, a o točnom datumu korisnici će biti pravovremeno obaviješteni.

KORISNICI MIROVINA - isplata u siječnju 2024.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO*		
Starosna mirovina	406 472	562,97 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	46 800	645,31 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	65 995	475,69 EUR
Prijevremena starosna mirovina	175 919	512,23 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	377	506,12 EUR
Invalidska mirovina	88 526	374,43 EUR
Obiteljska mirovina	161 873	431,23 EUR
I. UKUPNO - ZOMO	945 962	511,31 EUR
II. Djelatne vojne osobe - DVO	16 086	696,30 EUR
III. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata - ZOHBDR	71 453	1.046,61 EUR
IV. Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane - HVO	7 236	583,26 EUR
SVEUKUPNO I.+II.+III.+IV.	1 040 737	551,42 EUR
Korisnici koji su u 2023. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO*	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	17 363	554,10 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	4 866	614,53 EUR
Prijevremena starosna mirovina	5 126	502,71 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	11	540,90 EUR
Invalidska mirovina	1 817	372,17 EUR
Obiteljska mirovina	5 548	446,72 EUR
UKUPNO	34 731	528,31 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	90 137	816,88 EUR
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	182 804	723,42 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	265 339	349,94 EUR
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 559	1.369,25 EUR

* bez međunarodnih ugovora

Ukupan broj osiguranika	1 648 877
Ukupan broj korisnika mirovine	1 225 246
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,35
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za studeni 2023.	1.208 EUR
Prosječna sveukupna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2023. godini (bez međunarodnih ugovora)	555,21 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,15%)	565 499
Korisnici mirovina - žene (53,85%)	659 747
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	34 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2023. godini - ZOMO	64 godine

RUGVICA

aktivnosti

Dijelili sarme i jabuke

glazba i ples, pa zabave definitivno nije nedostajalo. Kotizacija za domjenak stajala je samo pet eura.

A u četvrtak 28. prosinca vodstvo podružnice organiziralo je i podjelu jabuka svojim članovima, a samo tri dana kasnije, na Staru godinu, nekoliko članica i članova SUH-a odazvalo se pozivu Općine Rugvica koja je organizirala dnevni doček Nove godine, pa su tako naši članovi zajedno s članovima drugih udruga dijelili sarme, kobasice i hot dogove svim okupljenima. Općina je organizirala i glazbeni program, te je Nova godina doista proslavljena sa stilom, jer su uživali i mladi i stari. **I.K.**

Puno aktivnosti imali su članovi Podružnice SUH-a iz Rugvice tijekom prosinca 2023. godine. Tako je u subotu 16. prosinca od 14 sati organiziran božićni domjenak, odnosno ručak prebog mesnim delicijama i ukusnim kolačima. Brojni članovi nisu samo uživali u jelu i piću, već je organizirana i živa

PEŠČENICA

Baloni na čelu

U subotu 3. veljače 2024. godine Podružnica SUH-a Peščenica iz Zagreba organizirala je plesnu zabavu, ali ne bilo kakvu. Naime, mješoviti muško-ženski plesni parovi natjecali su se tko će duže izdržati u plesu držeći napuhani balon na čelu. Bilo je jako zabavno vidjeti penziče kako se trude uskladiti svoje plesne korake sa smetalom na glavi, no zato su tri najbolja para dobila i nagrade. Prva nagrada bila je noćna lampa u obliku srca, druga posuda za podgrijavanje hrane, a treća je bila staklena zdjelica oslikana od strane ruku vrijednih članica na radionicama.

Plesnjak je bio organiziran povodom nadolazećeg Valentino-va, s obzirom da je prvi sljedeći termin za ples bio slobodan tek nakon 14. veljače. Okupilo se pedesetak članica i članova, koji su osim glazbe i plesa, uživali i u jelu i piću, lijepim razgovorima, osmijesima, i zajedničkim trenutcima. Da ugođaj bude još bolji, vrijedne članice ukasile su cijeli prostor i sa srcima. **M.N.**

SUSEDGRAD

Zbogom dragom Joži

U Zagrebu je u 83. godini preminuo dugogodišnji istaknuti član SUH-a, a do bolesti i predsjednik podružnice SUH-a Susedgrad Josip Tepeš. Godine 1995. po odlasku u zasluženu mirovinu učlanio se u SUH. Vrlo brzo po učlanjenju postaje predsjednik susedgradske podružnice SUH-a. Na toj funkciji proveo je 23 godine, kada se zbog zdravstvenih razloga odlučio konačno „umiroviti“.

Sudjelovao je sa svojim članstvom na sindikalnim prosvjedima 1996. i 1997. godine u Zagrebu na Trgu sportova. Tih godina vodila se borba sindikata za povrat duga umirovljenicima, što je u konačnici i uspjelo.

„Devedesete, demokracija, sloboda u zraku, bilo je elana, želje, nade da će biti bolje. Ali kao što vidimo na kraju je bolje samo rijetkima, a većini je loše. Tada je moralo doći i do osnivanja Sindikata umirovljenika, jer su stradali uvijek oni koji su radili puni vijek i stvarali iza sebe nešto, a dobili su jako male mirovine“, kazao nam je Josip u intervjuu za Glas umirovljenika u rujnu 2021. godine.

Napustio nas je istinski borac za prava umirovljenika i svih starijih osoba. Neka mu je laka hrvatska zemlja! **I.K.**

VELIKA GORICA

Tulum u Osekovom

Pun autobus, odnosno 50 članova Podružnice SUH-a Velika Gorica, uputio se 21. prosinca 2023. godine na božićni domjenak u Osekovo, selu između Siska i Kutine. Tamo ih je, na OPG-u Bistrički dočekao vrlo raspoloženi vlasnik, kao i prekrasno uređen restoran i vanjski prostor. Osim što su uživali u pravom seoskom turizmu, članovi su uživali i u preukusnom ručku s lokalnim domaćim delicijama.

Da uživanje bude još veće pobrinuo se njihov vjerni pratitelj, glazbenik Ivan Bakarić iz Siska, koji je okupljenima svirao i pjevao kao jedini član svog benda. Usluga je bila vrhunski, kao i vlasnik koji je organizirao nekoliko različitih igara, ali je čak izvodio i neke trikove, sve na oduševljenje naših umirovljenika. Na povratku kući mnogi članovi su izjavili kako im je ovo bio definitivno najbolji izlet u 2023. godini. **S.M.**

Izveštajna sjednica Povjereništva

Povjereništvo SUH Zagreb održalo je svoju Izveštajnu sjednicu 1. veljače 2024. godine na kojoj je podnesen izvještaj o radu, financijski izvještaj i program rada za narednu godinu. Kroz Izveštaj o radu u 2023. godini predsjednica Povjereništva se osvrnula na aktivnosti u svih 16 zagrebačkih podružnica naglasivši da, unatoč raznolikosti, zajednički cilj im je bio poboljšati kvalitetu života naših umirovljenika te smanjiti socijalnu isključenost i gubitak dostojanstva u starosti.

Najviše su se organizirala druženja uz glazbu i ples gdje članovi iz različitih podružnica posjećuju jedni druge i zajednički dijele zabavu i veselje takvih okupljanja, potom su dobro prihvaćeni izleti u Hrvatskoj i inozemstvu kojih je tijekom prošle godine bilo zaista mnogo, jednodnevni izleti na more tijekom ljeta te odlasci u toplice Thalassotherapy i Banja Vrućica (BIH). Neke podružnice su se istaknule svojim kreativnim radionicama i radovima koje su prezentirale unutar svojih lokalnih zajednica.

Organizirani su 11. Sportski susreti POV SUH Zagreb, članovi su sudjelovali na gradskim manifestacijama poput Jarunskih susreta i Gerontološkog tuluma, a bilo je i prigodnih predavanja i radionica u organizaciji Pravnog savjetovišta SUH-a.

Program rada u ovoj godini nastavak je već ranije zacrtanih ciljeva, između kojih, naglašeno je na sjednici, je rad na povećanju broja članova i osnivanje novih podružnica gdje za to postoje uvjeti te kao i dosad podržavati i sudjelovati u svim aktivnostima SUH-a koji se odnose na borbu protiv siromaštva starijih osoba te ostala pitanja od životne važnosti za umirovljenike i starije osobe.

Utvrđeno je i da unatoč problemima s kojima se suočavaju posljednje dvije godine, a najviše zbog nedostatka financijskih sredstava, ostaje činjenica da je zajedništvo i dalje ono što ih krasi, kao i brojne aktivnosti te prepoznatljivost u lokalnoj zajednici.

Vesna Bečić

Članovi Podružnice SUH-a Labin i u 2024. godinu ušli su sa stilom. Već 6. siječnja 2024. godine pun autobus sa 50 članova otišao je na jednodnevni izlet u Zagreb s ciljem da posjete Galeriju Klovićevi dvori. Ne bez razloga, jer su razgledali i uživali u impresivnoj retrospektivnoj izložbi skulptura velikoga Ivana Meštrovića. Ova izložba je posebna jer su je Muzeji Ivana Meštrovića priredili s Galerijom Klovićevi dvori te predstavlja retrospektivan presjek Meštrovićeva kiparskog stvaralaštva, a ovim jedinstvenim muzeološkim projektom obuhvaćen je do sada najveći broj njegovih djela, posuđenih iz mnogih domaćih

LABIN Meštrović i advent

i stranih ustanova i privatnih zbirki.

Tako više od 200 skulptura pruža uvid u razvoj opusa od najranijeg djetinjstva, preko formiranja na bečkoj Akademiji likovnih umjetnosti, do afirmacije u Parizu i Rimu, kada stvara cikluse kojima postiže velik uspjeh na izložbama od Secesije u Beču do Venecijanskog bijenala. Skulpture su stigle iz New Yorka, Tate Gallery u Londonu, Leedsa, Ljubljane, Beograda, Rima i Praga te iz raznih dijelova Hrvatske. Za sve koji žele, moći će je razgledati u Klovićevim dvorima do 3. ožujka 2024. godine.

Nakon izložbe uživalo se i u zagrebačkom adventu, te su se članovi puni dojmova tek u večernjim satima zaputili natrag u Labin. Već tjedan dana kasnije vodstvo podružnice organiziralo je za sve zainteresirane i odlazak u HNK Ivana pl. Zajca u Rijeku, gdje su uživali u predstavi „Gospođa ministarka“. Priča je to o ženi političara koja mora na brzinu usvojiti obrasce ponašanja i način života „visokog društva“, nakon što joj suprug postane ministar u vladi, te je postala sinonim za nagli uspon na društvenoj ljestvici.

E.M.

MEDULIN Kad kiša ne smeta

Ove godine članovi Podružnice SUH Medulin odlučile su krajem prosinca 2023. godine posjetiti Ljubljanu. Prekrasan glavni grad Slovenije imao je štošta za ponuditi, te su naši umirovljenici proveli nekoliko sati zajedno na adventu u tom gradu. Bilo je nezaboravnih događaja, čak jedan i neugodan, ali su ga, kažu, odlučili zaboraviti pa ga niti ne žele spominjati.

Inspirirani na ljubav i zajedništvo na cjelodnevnoj kiši proveli su prekrasan dan, jer svaka aktivnost uživanje čini potpunom. Jasno, članovima našeg sindikata biti aktivan prvi je zadatak, a kada nema akcije, obično su starije osobe i gurnute na margine društva. Unatoč virusima koji haraju u zimsko doba godine, velik odaziv članova bio je i na zajednički ples u gostima s kolegama iz Udruge SUH Pula, te zabave nije nedostajalo. Životni cilj svakog pojedinca je da bude sretan, ali moramo biti mudri da

tu sreću i izazovemo i iskoristimo. Puno sreće i zdravlja svima u ovoj godini.

Verica Vidmar

UMAG

aktivnosti

Plesna groznica

A početkom veljače 2024. godine organizirana je nova plesna zabava, gdje im je u goste došao novigradski kantautor Davor Hačić – Hačo, te su svi uživali u glazbi i plesu toliko, da je dogovorena i buduća suradnja pa je tako u planu da im dolazi jednom mjesečno. A s voditeljicom Plesne skupine Zvezdice 50+ dogovoreni su i plesni tečajevi koji će se održavati dvaput mjesečno od 17-18 sati, i to prije standardnih plesnjaka.

I.K.

SPLIT

Dalmatinci na snijegu

Opcjepoznato je da je za dobro psihofizičko zdravlje izvrsno se kretati po prirodi i planinama, a po mogućnostima i po krajolicima u kojima još niste ili rijetko zalazite. Tako su i članovi Udruge SUH-a Split se odlučili za pozitivnu promjenu, ali s minus predznakom. Naime, 20. siječnja 2024. godine uputili su se na jednodnevni izlet na Kupres, gdje ih nije dočekala blaga mediteranska klima, već -11 stupnjeva celzijusovih. No, sve su to naši Splićani prebrodili, hodajući bosanskim zaleđenim stazama, vozeći se žičarom, ali i grijući se u planinarskom domu gdje su uživali u ručku.

Na meniju su, dakako, glavni sastojci bili ćevapi. Kad si već u Bosni... Vladala je velika navala na put, pa je i jedan autobus sa 50 članova bio premalen da zadovolji ogroman interes koji je vladao.

A i cijena od 15 eura bila je privlačna za sve one koji su se zaželjeli vidjeti snijeg. Krajolik je bio prekrasan, kao iz neke bajke. Prava uživanja.

I.K.

SIKIREVCI Proslavili poklade

Pedesetak članova Udruge SUH-a Sikirevci okupilo se 3. veljače 2024. godine kako bi proslavili poklade. Točnije, slavile su se pripreme za poklade, pa tako nitko na ručak nije došao umaškaran. Jasno, glavni razlog okupljanja bilo je još jedno lijepo druženje na kojem su umirovljenici iz Sikirevaca mogli porazgovarati o stvarima koje ih tište, ali i vesele.

S obzirom da nije bilo osiguranih sredstava, dogovoreno je da svi članovi donese ponešto hrane i pića od kuće. To ponešto pretvorilo se u pravu slavonsku gozbu, jer su se na stolu našle brojne delicije, od kobasica, kulena, čvaraka, pa sve do domaćih kolača. Osim želje za druženjem i uživanjem, udruga je organizirala ovaj ručak i kako bi počela prikupljati članarinu kako bi se mogle organizirati daljnje aktivnosti, jer smo već dobro zagazili u 2024. godinu.

S.R.

DONJI MIHOLJAC Liste za ljetovanje popunjene

Odmah početkom siječnja 2024. godine vodstvo Udruge SUH-a iz Miholjca krenulo je s upisom za odlazak na more krajem kolovoza i početkom rujna u Thalassoterapiju. Kao i obično, ići će se u dvije grupe po 45 ljudi, no ono što je neobično je da nikad nije vladao ovako velik interes za more. U prvom tjednu već se prijavilo pola, a do kraja drugog tjedna skupljanja prijava sve je već bilo popunjeno! Tome je kumovala i fer cijena za sedam polupansiona, no još više i nova mogućnost plaćanja u pet rata, jer se prijašnjih godina nudilo plaćanje maksimalno u dvije rate.

U suradnji s Domom zdravlja 18. siječnja 2024. u prostorijama udruge održana je akcija kontrole šećera u krvi, tlaka i razine kisika u krvi. Pregled je obavilo četrdesetak članova udruge, a za troje od njih pregled je bio itekako, vjerojatno i životno važan, jer im se otkrilo da imaju dijabetes, a da nisu ni znali! S obzirom da je akcija urodila plodom, s djelatnicima Doma zdravlja dogovoreno je da se ubuduće ova akcija ponavlja svakog mjeseca.

Z.R.

NOVE POGODNOSTI ZA ČLANOVE SUH-a U 2024. GODINI

• **Lječilište "Reumal" Fojnica, Banjska 1, 71270 Fojnica, Tel: 00387 30 838 837, Mob: 00387 61 763 743, www.reumal.ba, mail: rezervacije@reumal.ba**

„Osnovni elementi programa fizikalne rehabilitacije, su sljedeći:

1. Sadržaj programa: liječnički pregled, kontrolni liječnički pregled po potrebi, četiri (4) terapije po preporuci liječnika (osim manuelne i podvodne masaže), bazen po preporuci liječnika, vođenje medicinske dokumentacije (karton i otpusno pismo) i pansion (smještaj u 1/2 i/ili 1/3 sobama, tri obroka dnevno) u objektu Reumal.

2. Cijene programa su: od 01.12. do 28.02.2024. - 36,00 € ili 70,00 KM, od 01.03. do 31.05.2024. - 39,00 € ili 77,00 KM, od 01.06. do 31.10.2024. - 42,00 € ili 83,00 KM.

3. Doplata za 1/1 sobu u razdoblju: od 01.12. do 28.02. - 12,50 € ili 25,00 KM, od 01.03. do 31.05. - 14,00 € ili 28,00 KM, od 01.06. do 31.10. - 16,00 € ili 31,00 KM.

Cijene su konačne s uračunatim popustima za članove SUH-a te se odnose na minimalan boravak od 10 dana. Plaćanje je u konvertibilnim markama (KM). Doplata za ostale usluge je po važećem cjeniku.

• **Terme Laktaši", Laktaši, BiH, Karađorđeva 44, tel. 00387 (0)66 836 646, mail: info@termelaktasi.ba**

Sadržaj zdravstvenog programa: smještaj s polu – ili punim pansionom u Hotelu San****, liječnički pregled i otpusno pismo, individualni program za liječenje s termomineralnom vodom, četiri fizikalne terapije dnevno po savjetu liječnika/ osim masaže/, neograničena upotreba fitness sale unutrašnjeg i vanjskog (u sezoni) bazena, turistički obilazak Laktaša za program 5+ dana i za grupe 20+ osoba, zabavne večeri s glazbom uživo/za grupe preko 30 osoba, 3 x za program 10-14 dana, 2 x 7-9 dana, 1 x 4-6 dana, moguća organizacija fakultativnih izleta, npr. Jajce, Sarajevo.

- Cijena programa ovisi o veličini grupe i mjesecu dolaska, cijena za puni pansion za 10+ dana i 31-50 osoba od 34,41 eura do 47,97 eura, za preko 50 osoba od 31,93 eura do 44,50 eura.

- 14. dan boravka GRATIS

- za članove SUH-a popust 10 % na individualne dolaske.

- Loyalty program – popust za tri i više dolazaka na program 7+ dana, prema broju dolazaka/npr. za treći dolazak 3 % popust, za četvrti 4 %, za najviše 10 %.

• **Thalassoterapia – specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Crikvenica, Gajevo šetalište 21, tel. 051/407 666, mail: info@thalasso-ck.hr**

- 5 % popusta na važeći cjenik na individualne i grupne dolaske u objekte Dalmacija, Lovorka i Istra.

- povlastice se ostvaruju predočenjem valjane članske iskaznice SUH-a za 2024. godinu.

• **Kalos – specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Vela Luka, Ulica 3, br. 3, tel. 020/ 755 100, mob. 091/197 91 47, mail: recepcija@kalos.hr**

- za individualne i grupne korisnike cijena aranžmana liječenja u 2024. godini na bazi dvokrevetnih i trokrevetnih soba iznosi: na bazi 7 dana u 1/2 sobi 287,98 eura, na bazi 7 dana u 1/3 sobi 264,81 euro, na bazi 10 dana u 1/2 sobi 411,40 eura, na bazi 10 dana u 1/3 sobi 378,83 eura, na bazi 14 dana u 1/2 sobi 575,96 eura, na bazi 14 dana u 1/3 sobi 529,62 eura - za članove SUH na navedene cijene obračunava se 10 posto popusta!

- paket aranžman uključuje smještaj u dvokrevetnim i trokrevetnim sobama (WC, hladnjak, tv, sušilo za kosu), doplata za klimu 1,33 eura po danu/po osobi, 3 obroka – doručak: švedski stol, ručak i večera izbor između 3 ponuđena menija (uključuje i mogućnost dijetalne ishrane, posebni zahtjevi vegetarijanska, veganska i sl. prehrana će se ispunjavati sukladno tenderu nabave Bolnice).

- dodatni termin za korištenje bazena s toplom morskom vodom prema rasporedu Bolnice (samo za grupne dolaske)

- liječenje preko D1 uputnice što uključuje specijalistički pregled – početni i kontrolni; procedure fizikalne terapije prema medicinskoj indikaciji koje su na listi HZZO-a (broj terapija nije ograničen), uz mogućnost nadoplate terapija koje nisu na popisu terapija HZZO-a i razne vrste masaža, a premca Cjeniku Bolnice.

- na uslugu samog pansiona, bez liječenja, plaća se PDV i boravišna pristojba

- boravišna pristojba izuzeta je iz popusta

- program mogu koristiti članovi sindikata i njihovi surpužnici/djeca ako dolaze zajedno, ali popust se odobrava samo članovima SUH-a, i to uz predočenje članske iskaznice SUH-a te osobne iskaznice.

• **Varaždinske toplice – specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Trg sv. Martina 1, Varaždinske toplice, tel. 042/ 630 000, 630 206, mail: narucivanje.bolnica@sbnvt.hr**

- potpisan aneks ugovora od 1. lipnja 2023. godine te sada turistička pristojba iznosi 1,50 eura dnevno po osobi (turističku pristojbu ne plaćaju osobe s tjelesnim invaliditetom u visini 70 posto i većim i jedan pratitelj).

- Bolnica pruža usluge smještaja i ostale usluge u objektu „Minerva“ za članove SUH-a koji moraju predočiti člansku iskaznicu.

NAPOMENA: Sve stare važeće povlastice možete naći na web stranici. Ako želite saznati više detalja o uvjetima ponude ili želite javiti o nekom problemu u realizaciji povlastice, nazovite SUH na broj 01/4655-146. Za detaljniji pregled ugovora SUH-a s poslovnim partnerima posjetite web stranicu <https://www.suh.hr/povlastice/>

Kako spriječiti starenje

Prema ispitivanju obavljenom na sveučilištu Maryland u Sjedinjenim američkim državama, ako vaš krvni tlak uvelike prelazi normalne granice, možete fizički biti 20 godina stariji nego drugi iz vaše generacije. Ako živite na selu, vjerojatno ćete živjeti pet godina duže nego ako živite u gradu.

Zašto neki ljudi stare brže od drugi? Svatko od nas ustvari ima tri različite dobi u jednoj: kronološku dob (označenu kalendarom); biološku dob (ili starenje tijela); psihološku dob (koliko staro djelujemo i kako se osjećamo). Nedavna istraživanja ukazuju da životna energija ne mora opadati čak i do kasne životne dobi. Mnoga pogoršanja za koja se nekad okrivljavao proces starenja, ustvari su uzrokovana bolešću. Primjerice, ateroskleroza (otvrdnuće arterija) dugo se smatrala normalnom pojavom tokom starenja. Međutim, danas se zna da je to bolest uzrokovana kemijskom neravnotežom.

Važan faktor u procesu starenja je stres, ali isto tako i nedostatak stresa. Mala umjerena doza stresa je potrebna. Ispitivanja su pokazala da časne sestre rjeđe pate od srčanih oboljenja, raka i želučanocrijevnih poremetnji nego druge žene. One rade i nakon 65-te godine, a i duži im je životni vijek.

Okoliš je također važan. Primjerice, koža oštećena od sunca postaje suha, hrapava, mlohava i naborana. Ljudi koji žive u toploj, vlažnoj klimi imaju kraći životni vijek. Prijevremena pojava sijede kose može biti uzrokovana neodgovarajućom prehranom u ranom djetinjstvu, nedovoljno aktivnom ili prekomjerno aktivnom žlijezdom štitnjačom, mentalnim ili fizičkim šokom.

Određeni stupanj gubitka sluha je dio procesa starenja. Međutim, neke bolesti često pogoršavaju situaciju. Što se tiče seksa, liječnici se uglavnom slažu da problemi koji dolaze s uznapredovalom dobi su u velikoj mjeri psihološke prirode

(razumljivo, određeni postotak problema je i fizičke prirode). Ispitivanja su pokazala da je 70 posto zdravih, oženjenih muškaraca i žena seksualno aktivno i nakon sedamdesete godina života.

Može li se išta učiniti kako bi se spriječili ili usporili učinci starenja? Može, barem na jednom području, a to je prehrana. Postoje dokazi da izbjegavanje velikih količina hrane može biti od pomoći. Izbjegavanje prekomjerne tjelesne težine ima višestruke zdravstvene koristi.

Tjelovježba može usporiti proces starenja. Od 30-te godine života interes i sposobnost za intenzivni fizički napor počinje se smanjivati. Kardiolozi kažu da kućni poslovi i ostale fizičke aktivnosti, a ne hormoni, mogu biti jedan od primarnih razloga zbog kojih žene uspiju izbjeći teže oblike ateroskleroze do vremena nakon menopauze.

Neki znanstvenici smatraju da ključ za brzinu procesa starenja leži u tjelesnom imunološkom obrambenom sustavu, to jest u nedostatku otpornosti prema mikrobima ili nekim kemijskim supstancama koje napadaju organizam i da to može objasniti zašto neki ljudi stare brže od drugih. Osim ovog postoje i neka druga teorijska objašnjenja. Tako, primjerice, neki znanstvenici objašnjavaju to nasljednim osobinama. Oni vjeruju da smo svi rođeni s jednim unutrašnjim biološkim satom, koji je programiran tako da otkucava određeni broj godina.

Međutim, možda je od svih činioca najvažniji faktor – stav koji imamo prema starenju. Jedan je filozof kazao: "Onaj koji je mirne prirode i koji je sretan, rijetko će osjećati pritisak godina. Međutim, onaj koji ima nemirnu narav, njemu će i mladost i starost biti podjednako opterećenje."

dr. Ivo Belan

SMRTONOSNE OZLJEDE KUKA

Naučite kako pasti

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u 2018. godini prijelom bedrene kosti (kuka) bio je uzrok 831 smrti u Hrvatskoj čime je postao jedan od deset najčešćih uzroka smrtnosti u nas! Od tog broja 584 smrti zbog slomljenog kuka bilo je među ženama. U svijetu pak godišnje zbog pada smrtno strada oko 700 tisuća osoba. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije svake godine pad doživi jedna trećina osoba starijih od 65 godina, a učestalost padova, očekivano, se povećava s dobi.

No, u engleskim gradovima okruga Northamptonshire pokrenut je projekt pod imenom „Get Up and Go classes“ (vježbe 'ustani i kreni') koji kroz 24 tjedna nudi besplatne treninge jačanja mišićne mase, ali ujedno i samopouzdanja kod starijih osoba, kako bi se spriječili kobni padovi. Britanska Vlada izračunala je da ozljede i smrtni ishodi od padova koštaju tamošnju ekonomiju 4,7 milijardi eura godišnje, dakako i gubitak života i teških ozljeda. Pa tako čak godišnje 255 tisuća osoba starijih od 65 godina završi na hitnoj.

Zbog toga je Vlada odlučila pokrenuti projekte kojima će se smanjiti broj padova, a to će pokušati ostvariti upravo besplatnim programima tjelovježbe. U gradu Daventryu u zdravstvenom centru sudionici tjelovježbe uglavnom su osobe koje su već doživjele nekoliko padova. Svi redom ističu kako im je osim

teških fizičkih ozljeda palo i samopouzdanje, no nakon redovitog vježbanja 7 do 8 tjedana otkrili su da su fizički ojačali, te im je naraslo i samopouzdanje.

Umjerena tjelovježba može usporiti gubitak koštane mase i održati ili ojačati snagu mišića, ali i poboljšati ravnotežu i koordinaciju. Izaberite svoju tjelovježbu, hodajte na duge staze svaki dan, penjite se uz stepenice ili trčite (ako možete), planirajte, plivajte, plešite, vježbajte čučnjeve uz pomoć stolice. Mogućnosti je dosta, najgore je ostati pasivan.

I. Knežević

Stari umiru sami

U Hrvatskoj statistički jedna trećina umirovljenika živi ispod praga siromaštva! „Kad platim režije i kupim lijekove, da me djeca ne pomažu, ja bih s mojom mirovinom mogla kupiti samo malo brašna i jaja,” kaže umirovljenica Ankica. Još dobrodržeći gospodin Joža smatra da je 500 eura minimum od kojeg bi netko mogao preživjeti, a njegova susjeda Marica kaže da se ona ne sjeća kada je zadnji put kupila biftek. Nakon što plati režije za svaki joj dan ostaje jedva 10 eura za život.

Većina umirovljenika ne smiju niti razmišljati o odlasku u neki, pogotovo privatni, dom za starije osobe. Zavrti im se u glavi kada čuju iskustva onih koji su u domu. Osim skupog smještaja, još im, skoro svakodnevno, traže doplatu za razne usluge. „Sama ću otići u dom, čovjek na vrijeme treba da se pobrine za starost. Djeca trebaju ići svojim životnim putem i da poštuju roditelje,” kaže frizerka Marija.

Gospođa Desa, korisnica jednog doma u kojem dijeli trokrevetnu sobu, razočarana je u svoju djecu. „Rodiš djecu, mlada ostaneš udovica, sama ih školuješ, kupiš im kuće kad odrastu, a oni te nakon tjedan dana bolesti smjeste u dom.“ Teško je komentirati pojedine slučajeve, jer ne poznajemo cijelu situaciju. Ali kada se moja majka oporavljala od moždanog udara, mojoj sestri i meni nije bilo teško brinuti se o njoj kompletno, od presvlačenja pelena do kupanja.

Neki nemaju drugog rješenja pa su prinuđeni roditelje smjestiti u dom za starije osobe. Sve u zavisnosti od životnih okolnosti. Nažalost, sinu jedne umirovljene kazališne glumice, unatoč tomu što se još prije 10 godina, 2014. godine prijavila za smještaj u domu za starije na Iblerovom trgu u Zagrebu, sada kada joj je hitno neophodan smještaj, rekli su da za njegovu majku trenutno tamo nema mjesta.

Komisija je odobrila smještaj na Lašćini, ali od tamo nije dobio nikakav odgovor. „Odradila je nebrojene humanitarne akcije. Angažirala se na svim stranama, kome je god trebala pomoć. A sada, kada njoj treba pomoć, gotovo svi su se oglušili”, žali se njezin sin.

Inače, naša sugrađanka, poznata i uspješna umjetnica, prije nekoliko mjeseci imala je teški moždani udar. Bila je na intenzivnoj njezi KBC-a Zagreb, potom u bolnici u Marofu, a sada je u domu za starije u Zagrebu koji se brine o njoj. Često možemo pročitati kako osobe, starije životne dobi umiru same i zaboravljene. Umjesto djece, rodbine i bližnjih, u stanovima njihova tijela pronalaze policija i vatrogasci. Nedavno je u jednom gradu susjed primijetio da u stanu starijeg umirovljenika, koji je godinama živio sam, danju i noću gori svjetlo. Kako ga danima nije vidio, nije mu se odazivao na telefon, niti otvarao ulazna vrata, pozvao je policiju. Stigli su uskoro vatrogasci i Hitna pomoć. Vatrogasci su ušli kroz prozor i našli ga mrtvog. Ovo je samo jedan od primjera koji navode na razmišljanje o fenomenu otuđenosti i usamljenosti. Podsjeća nas na pokidanost obiteljskih veza.

Ne tako davno nekoliko je generacija živjelo pod jednim krovom. Prema starim članovima obitelji se odnosila s velikim poštovanjem. Danas je sve više osoba starije životne dobi koji žive sami. Svi, ne samo stariji, već i mlađi, moraju biti svjesni da svaki dan krećemo iz mladosti u starost. Zato, razmislimo o samoći, o poštovanju starijih ljudi. Danas se često mnogi koji su trenutno u najproduktivnijem dobu života, hvale kako svoju djecu nisu rađali kako bi se o njima brinuli kad ostare. Mnogi ljudi starije životne dobi, nakon što su se njihova djeca osamostalila, ponovo počinju živjeti sami. Nažalost samo mali broj njih prije toga pažljivo pla-

nira svoju starost. To je razlog što postoji velika šarolikost u njihovom stambenom statusu, materijalnom stanju, odnosno mirovinama i drugim prihodima, a posebno u kvaliteti života koju time ostvaruju. Većina ih je prepuštena sama sebi, posebice kad im umre bračni partner.

Ponuda organiziranog smještaja starijih osoba pruža pensionski tip smještaja, uz zdravstveno zbrinjavanje i liječenje po potrebi. Takva vrsta usluge stariju osobu dovodi u potpuno pasivnu poziciju. Uz to, za sve starije osobe napuštanje svog stana ili kuće i smještaj u instituciju predstavlja šok, trajan osjećaj nezadovoljstva, te nameće osjećaj krivice djeci ili obitelji, jer smatraju da je krajnja svrha boravka u instituciji čekanje smrti, ma koliko se institucija i ostali trudili da sadržajima i angažmanom stare osobe tu činjenicu umanje.

S druge strane otkupom stanova u gradovima veći je dio starijih ljudi stekao vlasništvo nad stanovima relativno visoke tržišne vrijednosti. Posebno u većim gradovima mnogo starijih ljudi, bračnih parova ili samaca, živi u stanovima koji po površini višestruko nadmašuju njihove potrebe. Cijene održavanja takvih stanova drastično se povećavaju. Istovremeno se, obrnuto proporcionalno, smanjuju mirovine i drugi prihodi starijih osoba, koji preživljavaju na razini životne ugroženosti.

Poznato mi je nekoliko pozitivnih primjera. Primjer prvi: pet umirovljenika, tri žene i dva muškarca, uselili su se u najveći stan u vlasništvu jednog od njih, a ostale su stanove iznajmili. Žive u ekonomskoj zajednici, povećali su kvalitetu života. A najbitnije je da nitko od njih nije 24 sata sam. Kažu: „Prije je bilo teško. Dani ti postanu dugi i predugi. Nemaš s kim podijeliti ni sreću, niti tugu“.

Drenka Gaković

„Nedavno je u jednom gradu susjed primijetio da u stanu starijeg umirovljenika, koji je godinama živio sam, danju i noću gori svjetlo. Kako ga danima nije vidio, nije mu se odazivao na telefon, niti otvarao ulazna vrata, pozvao je policiju.“

Brat je star i bolestan, ali odbija pomoć

Pitanje: Brinem se za svog bratića, jer nema nikoga, a jako je bolestan i star, dijabetičar i u teškom stanju. Međutim osim sa mnom, on ne komunicira ni sa kim, jako je sumnjičav, nažalost i neuredan. Odbija bilo koga, čak i liječničke preglede. Ne mogu umjesto njega u banku, punomoć ne želi nikom dati, a račune neuredno plaća. Ne želi u dom iako ima novaca za platiti smještaj. Mislim da bi uz pravilnu prehranu, njegu i skrb bio u puno boljem stanju. Želim mu pomoći, ali ovo do sada nije dovoljno i sve je teže. Što mogu učiniti? **(M.K., Rijeka)**

Odgovor: Morali biste se u prvom redu obratiti zavodu za socijalni rad i obiteljskom liječniku Vašeg bratića. Trebate ih obavijestiti o svim okolnostima i Vašim zapažanjima. Prema njihovim uputama i savjetima vidjet će te što se treba i može učiniti ukoliko je Vaš bratić osoba koja treba dodatnu i pojačanu njegu i skrb. Ukoliko se utvrdi da je riječ o osobi koja nije više u mogućnosti samostalno brinuti o svojim pravima i obavezama, tada se u zavodu za socijalni rad utvrđuje potreba za postupkom određivanja skrbnika (povezano s postupkom lišenja poslovne sposobnosti). Ukoliko do toga dođe, i Vi ste osoba koja ulazi u krug mogućih skrbnika koji će temeljem rješenja nadležnog zavoda biti ovlašten i dužan brinuti se o šticeniku i umjesto njega zastupati njegova prava i interese. Ukoliko Vaš bratić nije osoba koja je svjesna realnosti i stvarnog stanja i njegove stavove, sve kako bi se zaštitilo njega ali i osobe oko njega. Svakako se hitno obratite njegovom liječniku i centru za socijalni rad.

Odbijena mi je vlastita mirovina i obiteljski dodatak

Pitanje: Na vrijeme sam podnijela zahtjev za obiteljski dodatak po pokojnom mužu i za vlastitu mirovinu, jer sam bila u obiteljskoj mirovini. Dugo sam čekala rješenje i na kraju je došlo da imam na to pravo, ali mi se to neće isplaćivati i nastavlja mi se isplaćivati obiteljska mirovina. Ja to ne razumijem. Inače, imam poljoprivrednu mirovinu. **(S.B., Sisak)**

Odgovor: Razumijemo da Vam je zbunjivo utvrđenje po kojem imate neko pravo, ali vam se ono neće isplaćivati, kako to piše u rješenju koje ste dobili. Objašnjenje toga je u zakonskoj odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju prema kojoj umirovljenici imaju uvijek pravo na isplatu po povoljnijoj osnovi. Očigledno je Vaša mirovina jako mala, pa

kada se ona zbroji uz vaš obiteljski dodatak (dio obiteljske mirovine po pokojnom mužu), to je još uvijek ukupno manji iznos nego je to obiteljska mirovina koju ste primali do sada. Zato je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje dužan donijeti rješenje sukladno povoljnijem osnovu i po povoljnijem iznosu za Vas. To znači da vam neće isplaćivati vašu mirovinu i obiteljski dodatak na koje imate pravo, nego i dalje obiteljsku mirovinu jer je ona - veća.

Pravo na obiteljsku mirovinu

Pitanje: Bila sam s mužem u braku 40 godina i razveli smo se godinu dana prije njegove smrti. Nastavili smo živjeti u zajedničkom stanu kojeg smo bili suvlasnici. Ja sam ga i sahranila. Nemamo djece. Da li imam pravo na obiteljsku mirovinu ili dio njegove mirovine? **(B.NJ., Sveta Nedelja)**

Odgovor: Nažalost nemate pravo na obiteljsku mirovinu, niti da dio obiteljske mirovine/obiteljski dodatak po pokojnom bivšem suprugu. Naime, u trenutku smrti Vašeg bivšeg supruga niste bila bračna ili izvanbračna partnerica sukladno odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju ili Obiteljskog zakona. Obiteljska mirovina i obiteljski dodatak odnose se samo na bračne ili izvanbračne partnere koji su to bili u trenutku smrti osiguranika.

Novi uvjeti za nacionalnu naknadu

Pitanje: Čitao sam da su se promijenili uvjeti za nacionalnu naknadu. Moja majka ju nije mogla dobiti jer nije živjela u Hrvatskoj 20 godina. Kako je sada propisano? **(Ž.A., Dubrovnik)**

Odgovor: Uvjeti za ostvarenje prava na nacionalnu naknadu su se „ublažili“ pa je sada dovoljno neprekidno prebivalište od 10 godina na području RH prije podnošenja zahtjeva. Promijenjen je i prihodovni census po članu kućanstva koji sada ne može prelaziti 300 eura po osobi. Ukoliko je trajanje neprekidnog prebivališta u RH bio jedini razlog za odbijanje zahtjeva, savjetujemo Vam da majka ponovo podnese zahtjev za nacionalnu naknadu Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe
– pomicanje granica“ financiran je sred-
stvima Ministarstva pravosuđa i uprave.

pravni savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanište
za članove
Sindikata
umirovljenika
radno vrijeme:
ponedjeljak,
utorak, srijeda,
petak: od
9 do 13 sati;
četvrtak: od
9 do 16 sati.
Telefon:
01/4615-797;
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Drenka Gaković, kolumnistica "Glasa umirovljenika"

Ja sam vaše novo uho

U proljeće 2022. godine Glas umirovljenika dobio je novo pojačanje, Drenka je počela pisati kolumnu u rubrici Pričaonica, u kojoj piše uglavnom o nadahnjujućim i pozitivnim primjerima umirovljeničkog života, unatoč svim nedaćama koje ima ta populacija.

„Moram priznati da sam s malom tremom i nevjericom prihvatila poziv uredništva da pišem za vas kolumnu, pogotovo što sam morala ponuditi atraktivan i zanimljiv sadržaj kojeg je moja prethodnica Biserka Budigam pisala u prijašnjoj rubrici Psihološka radionica, kazala nam je u uvodu Drenka, koja nam je otkrila i da teme za pisanje dobiva jer se dosta kreće i druži s umirovljenicima, što je i sama.

Drenka je po struci politologinja s bogatim novinarskim i inim iskustvom. Kaže kako ju je životno odredilo odrastanje u rođenoj Tuzli, multikulturalnom i multietničkom gradu, gdje je živjela prvih 16 godina života.

„Stanovala sam u ulici Đure Đakovića, koji je između ostalog poznat i po tome što je bio sindikalni vođa. Danas ta ulica nosi naziv po košarkašu Mirzi Delibašiću, koji je živio u istoj ulici, i zajedno sa svojim bratom, bio dio dječje ekipe s kojom sam odrastala. Sva su ta djeca kasnije postali uspješni ljudi u raznim profesijama i raselili se po cijelom svijetu. Odrastanje u toj sredini odredili su temelje i moje budućnosti“.

Nakon prvog razreda gimnazije u Tuzli, Drenka se preselila u Zagreb na Trešnjevku, gdje je nastavila sa školovanjem pa je završila Fakultet političkih znanosti, i od treće studijske godine paralelno studij novinarstva. Većinu radnog vijeka provela je na HTV-u, i to svestrano, radeći i kao novinar, realizator, režiser. Karijera joj je započela prijavom na natječaj NIŠP Vjesnik u Centru za novinarske kadrove (CINK), te je jedna od rijetkih dobila posao među 500 prijavljenih. Pisala je u redakciji tjednika za mlade Tina, pa je prešla na Radio Sljeme, pa na prvi program Radio Zagreba. Uslijedile su godine rada na HTV-u radeći razne poslove za emisije Poslovni klub, Moć novca, Potrošački kod...

„Jedna od emisija, u kojoj sam radila više od 20 godina i u kojoj sam voljela raditi, jeste međunarodni magazin Alpe-Dunav-Jadran. Bilo mi je iznimno lijepo surađivati s kolegama iz pet država članica EU. A gledatelji su u tim državama mogli vidjeti i moje autorske priče.“

U mirovinu je otišla 2017. godine sa 65 godina života, ali to nije značilo i da će se pasivizirati.

„Za mene to nije značilo da ću se zatvoriti među četiri zida. Naprotiv! Komunikativna sam osoba i upoznala sam puno ljudi zbog svog posla, te bi bio veliki šok da sam naglo prestala biti aktivna. Pa sam tako do korone s grupom talentiranih filmskih kreativaca realizirala pet dokumentarnih filmova.“

Drenka se nije udavala niti ima potomke. A odlazak u mirovinu poklopio se s obiteljskom tragedijom, kada joj je naglo od karcinoma preminula sestra s kojom je bila jako bliska.

„Bolest, brigu i odlazak roditelja zajedno smo prošle, ali odlazak sestre u bolnicu i brza smrt su me dotukli. Sve se to poklopilo s mojim svježim odlaskom u mirovinu i da nisam bila angažirana u raznim aktivnostima, da nisam imala podršku obitelji, a prije svega prijatelja i kolega, ne znam kako bih preživjela ovih nekoliko zadnjih godina. I zato i u svojim tekstovima često pišem da se iz svake situacije može naći izlaz.“

Kao i većina umirovljenika, ni Drenka nije zadovoljna iznosom svoje mirovine.

„Kada je moj otac odlazio u mirovinu dobio je više od 75 posto svoje plaće, a ja manje od 40 posto. Povrijeđena sam, a svi ovi što odlučuju o iznosima naše mirovine su se dobro pobrinuli za sebe i uopće ih nije briga za nas. Teško mi je gledati starije osobe kako obilaze kontejnere. To su ljudi koji su do prije nekoliko godina odlazili raditi na posao ne sluteći da će odlaskom u mirovinu biti gladni. Da će po porciju ručka morati ići u javnu kuhinju i tražiti među smećem plastičnu ambalažu za čiji otkup mogu dobiti tek nekoliko centi.“

Drenka se u SUH učlanila par

mjeseci prije umirovljenja, jer je to smatrala normalnim nastavkom sindikalne aktivnosti, budući da je na HTV-u bila aktivna u Sindikatu novinara i medijskih djelatnika.

„Angažirana sam u podružnici SUH-a Trešnjevka sjever i trenutno sam zamjenica predsjednice Vesne Bečić. Zahvaljujući njezinom angažmanu podružnica ima bogat program aktivnosti, od liječničkih pregleda, preko sportskih aktivnosti, sudjelovanja na izložbama, odlascima na izlete. Zatim suradnja s knjižnicom Voltino, Udrugom CCI i brojnim drugim udrugama. Posebno bih izdvojila druženje u našoj kreativnoj radionici u kojoj smo naučili razne vještine poput točkanja, dekupaža, izrade ogrlica od pamučnih majica, oslikavanje platnenih torbi, dekoracije za razne blagdane itd.“

Drenka je pohvalila i SUH-ovu borbu za veće mirovine, naglasivši da se s obzirom na inflaciju hitno trebaju povećati sve mirovine, a pogotovo one najniže.

„Što se tiče dosadašnjeg rada i uspjeha SUH-a, općenito su za svaku pohvalu. Međutim, najveći je problem što o uspješnoj realizaciji svih zahtjeva odlučuje druga strana, odnosno Vlada.“

Za kraj nam je Drenka dala i svoj recept za što kvalitetniji život u mirovini.

„Umirovljenici su sve više depresivni, usamljeni, neishranjeni. *Žalosno je što mnogi ljudi odlaskom u mirovinu postaju pasivni, psihički i fizički. Često su umirovljenici usamljeni, no to ne mora biti tako. Čovjek je društveno biće i u našoj prirodi potreba da budemo okruženi drugim ljudima, te da se družimo i zajedno provodimo vrijeme. Društveni život važan je za naše zdravlje u svakoj, a pogotovo u starijoj životnoj dobi. Uključenje umirovljenika u razne aktivnosti, pa tako i u članstvo SUH-a doprinosi osjećaju samoispunjenja i osjećaja vlastite svrhe. Vrijeme možda ne možemo zaustaviti, ali možemo usporiti nastajanje novog stresa“*, zaključila je Drenka.

I tako, nakon Bibe koja je godinama pisala ovu rubriku, Drenka je novo uho za umirovljenike. Pišite joj što osjećate, što sanjate, što vas ljuti.

Igor Knežević

„Umirovljenici su sve više depresivni, usamljeni, neishranjeni. Žalosno je što mnogi ljudi odlaskom u mirovinu postaju pasivni, psihički i fizički“

